

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
"ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ"

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ

**Η Επίπτωση της δημοσιονομικής προσαρμογής της Ελλάδος στους
Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Πρώτου Βαθμού.
Η περίπτωση του Καλλικρατικού Δήμου Μεσσήνης, τα έτη 2011 - 2014**

Εκπόνηση

Αναστασόπουλος Ε. Ιωάννης

Επιβλέπων Καθηγητής

κ. Γαλανός Γεώργιος - Διδάκτωρ Καθηγητής Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Πανεπιστημίου Πειραιά - Λέκτορας Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων στο Τμήμα Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Ανάπτυξης στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Εξεταστική Επιτροπή Καθηγητών

Μέλος 1^ο : κ. Τσιλιώτης Χαράλαμπος - Επίκουρος Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Μέλος 2^ο : κ. Παπάζογλου Εμμανουήλ - Λέκτορας Πολιτικών Συστημάτων του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών “Διακυβέρνηση και Δημόσιες Πολιτικές” της σχολής Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, υπό την επίβλεψη του Καθηγητή κυρίου **Γαλανού Γεωργίου**. Θα ήθελα λοιπόν να ευχαριστήσω θερμά τον κύριο **Γαλανό Γεώργιο** για την ευκαιρία που μου έδωσε να ασχοληθώ με ένα τόσο ενδιαφέρον αντικείμενο που ανταποκρίνεται απολύτως στα επιστημονικά μου ενδιαφέροντα καθώς και για την αμέριστη συμπαράστασή του καθόλη την διάρκεια εκπόνησης. Τέλος ευγνωμονώ τους γονείς μου **Στάθη** και **Μάγδα** για την διαχρονική συμπαράστασή τους και την υλική και ηθική στήριξη των επιλογών μου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α ΜΕΡΟΣ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΉ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Οικονομικά των Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού, τα έτη 2011 - 2014

1.1.....Εισαγωγικές Έννοιες: Δημοσιονομική Προσαρμογή, Ακαθάριστο Εγχώριο/Εθνικό Προϊόν

Πρόγραμμα “Καλλικράτης” - νόμος 3852/2010

1.2.....Θεσμικό πλαίσιο, Οικονομική Διαχείριση – Αρμοδιότητες.

1.3.....Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ), Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΣΑΤΑ).

1.4.....Πρόγραμμα “ΘΗΣΕΑΣ”.

1.5.....Προϋπολογισμός των Ο.Τ.Α. ως εργαλείο προγραμματισμού, τα κυριότερα Έσοδα - Δαπάνες των Ο.Τ.Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων - Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα

2.1.....Γενικά για το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).

2.2.....Νομοθεσία για το Π.Δ.Ε.

2.3.....ΠΔΕ για τα έτη 2011, 2012, 2013, 2014.

2.4.....Γενικά για τα Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα.

2.5.....Το αναπτυξιακό όραμα του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ), Χρηματοδοτικές προτεραιότητες.

2.6.....Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, Συστήματα Διαχείρισης και Ελέγχου

Β ΜΕΡΟΣ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ - ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ 2011-2014

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η Περίπτωση του Δήμου Μεσσήνης

3.1..... Θεσμικό Πλαίσιο Επιχειρησιακού Προγράμματος Δήμων.

3.2.....Εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2011-2014.

3.3.....Αξιολόγηση της κατάστασης της περιοχής του δήμου και εντοπισμός των κρισιμων ζητημάτων τοπικής ανάπτυξης.

3.4.....Οικονομική Κατάσταση βάσει χρηματοδότησης τα έτη 2011-2014

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : Παρατηρήσεις – Συμπεράσματα – Προτάσεις για την Ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση Πρώτου Βαθμού

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Παρουσιάζονται οι συντομογραφίες, ειδικοί όροι που χρησιμοποιήθηκαν στη Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία.

ΤΑ: Τοπική Αυτοδιοίκηση

ΥΠΕΣΔΔΑ: Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης

ΔΕ: Δημοτικές Ενότητες

ΟΤΑ Α΄ Βαθμού: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού

ΚΛΣ: Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο

ΚΕΔΕ: Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος

CEMR: Council of European Municipalities and Regions

LGFA: Local Government Funding Agency

ΕΕΤΑ: Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α)

ΚΑΠ: Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι

ΣΑΤΑ: Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΕΣΠΑ: Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

ΠΔΕ: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

ΕΠ: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

ΝΠΔΔ: Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου

ΑΔΑ: Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης

ΔΟΣ: Διεύθυνση Οικονομικών Σχέσεων

Π/Υ: Προϋπολογισμός

ΥΑ: Υπουργική Απόφαση

ΠΔ: Προεδρικό Διάταγμα

ΠΝΠ: Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου

SWOT: Δυνατά – Αδύναμα – Ευκαιρίες – Απειλές (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)

ΟΟΣΑ: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

ΦΕΦΝΠ: φόρος εισοδήματος φυσικών και ατομικών προσώπων

ΕΤΠΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι Δήμοι, την περίοδο της κρίσης, επέδειξαν ιδιαίτερη ευελιξία και αποτελεσματικότητα στην δημοσιονομική προσαρμογή της χώρας. Κατόρθωσαν και απορρόφησαν μεγάλες περικοπές επιχορηγήσεων, καθώς από το 2009 έως το 2014, αυτές ξεπέρασαν το 60%. Υπενθυμίζεται ότι οι μειώσεις αυτές έχουν πλήξει ήδη τις ανελαστικές τους δαπάνες, τα ίδια έσοδά τους. Παράλληλα ήταν απ τους φορείς της γενικής κυβέρνησης που προσέφεραν συνεχώς, στον κρατικό προϋπολογισμό, πλεονάσματα τα τελευταία χρόνια. Από τον Δεκέμβριο του 2011 μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2014, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Πρώτου Βαθμού συμπεριλαμβανομένου και του Δήμου Μεσσήνης, περιόρισαν τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις τους κατά 70%. Η αποτελεσματικότητά τους ξεπέρασε και τους στόχους του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Προγράμματος, καθώς στηρίχθηκε στη χρηστή διαχείριση, στη μείωση της έκθεσης σε πιστοληπτικούς κινδύνους και στην ταμειακή τους εξυγίανση.

ABSTRACT

The municipalities, the crisis period, showed great flexibility and effectiveness in budgetary adjustment in the country. They managed and absorbed large subsidy cuts, and from 2009 to 2014, they exceeded 60%. Recall that these reductions have already hit their inflexible spending their own earnings. It was also the first institution of government that are constantly offered, the state budget surpluses in recent years. From December 2011 until September 2014, the Local Authorities Trial including the Municipality of Messini, reduced their overdue obligations by 70%. Their efficacy surpassed the objectives of the Medium Term Financial Plan, and based on sound management, to reduce exposure to credit risk and the liquidity consolidation.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός

- Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η τεκμηρίωση των συνεπειών στους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού και ιδιαίτερα στο Δήμο Μεσσήνης, από την επιβολή της δημοσιονομικής προσαρμογής στην Ελλάδα τη περίοδο 2011 – 2014.

Στόχος

- Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσουμε την οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκονταν το σύνολο των ΟΤΑ Α΄ Βαθμού της Ελλάδος και ιδιαίτερα ο Δήμος Μεσσήνης, τα έτη 2011 – 2014. Πώς αυτή μεταβλήθηκε, μέσα από την ανάλυση των οικονομικών τους καταστάσεων, καθώς επίσης να εντοπίσουμε και να ερμηνεύσουμε αποκλίσεις μεταξύ Προϋπολογισμού και Απολογισμού (μέσω των αριθμοδεικτών).

Μεθοδολογία

- Βάση της Απαγωγής ακολουθείται η εξής πορεία: (Θεωρία → Απαγωγή → Προσωρινές υποθέσεις → Παρατήρηση/Επαλήθευση)
Αρχικά συλλέχθηκε υλικό από πηγές όπως: συγγράμματα, άρθρα επιστημονικών περιοδικών, περιεχόμενο ιστοσελίδων αναρτημένο στον παγκόσμιο ιστό καθώς και νομοθετήματα της Ελληνικής Πολιτείας (π.χ. νόμοι, προεδρικά διατάγματα, κτλ). Αυτό το υλικό χρησιμοποιήθηκε για την θεωρητική θεμελίωση της παρούσης διπλωματικής εργασίας. Είναι ο προϋπολογισμός δήμων, ο ταμειακός απολογισμός δήμων, οι οικονομικές καταστάσεις με βάση το κλαδικό λογιστικό των ΟΤΑ και οι αριθμοδείκτες που χρησιμοποιούνται για την ανάλυσή τους. Επίσης αντλήθηκαν στοιχεία απ τις υπηρεσίες του δήμου Μεσσήνης που χρησιμοποιήθηκαν στις αναλύσεις της παρούσης εργασίας. Θα πρέπει να τονίσουμε ότι επιλέξαμε να αντλήσουμε στοιχεία από δημόσια έγγραφα τα οποία είναι γενικά προσβάσιμα στους πολίτες (αρθ.5 Ν.2690/1999 Κ).

Υποθέσεις Εργασίας

- Επιλέχθηκε ο Καλλικρατικός Δήμος Μεσσήνης διότι: 1) τηρεί το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των Ο.Τ.Α. 2) αποτελεί έναν Δήμο με επαρκές μέγεθος που

προσεγγίζει τον μέσο όρο των Δήμων της Ελλάδος και 3) οι αρμόδιοι υπάλληλοί του ήταν πρόθυμοι να μας παράσχουν απαραίτητα στοιχεία. Επιλέχθηκαν τα οικονομικά έτη 2011-2014, καθώς υπάρχουν όλες οι απαραίτητες οικονομικές καταστάσεις και έχουν ολοκληρωθεί όλες οι διαδικασίες που προβλέπονται για αυτές. Οι αριθμοδείκτες χρηματοοικονομικής ανάλυσης ακολουθούν την δομή που προδιαγράφεται στην ΥΑ.74712/2010(ΦΕΚ.Β'2043/30.12.2010.)

Διάρθρωση Κεφαλαίων

- Η παρούσα εργασία αποτελείται από δύο μέρη, το Α ΜΕΡΟΣ τιτλοφορείται ως «*Θεωρητική Θεμελίωση*» και περιλαμβάνει δύο κεφάλαια (1^ο και 2^ο) και το Β ΜΕΡΟΣ ως «*Μελέτη Περίπτωσης: Δήμος Μεσσήνης*» περιλαμβάνει δύο κεφάλαια (3^ο και 4^ο). Το **1^ο κεφάλαιο** περιλαμβάνει το ισχύον θεσμικό πλαίσιο των ΟΤΑ, τους οικονομικούς πόρους, τον προϋπολογισμό ως εργαλείο προγραμματισμού και τα Οικονομικά πεπραγμένα για τη περίοδο 2011-2014. Το **2^ο κεφάλαιο** συγκεκριμενοποιείται στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων και στα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα – ΕΣΠΑ που αφορούν τους ΟΤΑ Α' βαθμού. Το **3^ο κεφάλαιο** πραγματεύεται τους εγκεκριμένους οικονομικούς δείκτες και πόρους που αφορούν το Δήμο Μεσσήνης καθώς και την επίπτωση της δημοσιονομικής προσαρμογής. Αναλύεται το επιχειρησιακό σχέδιο του Δήμου, το πρόγραμμα τοπικής και οργανωτικής - λειτουργικής ανάπτυξης για την περίοδο 2011-2014. Αναλύεται το επιχειρησιακό σχέδιο του Δήμου, το πρόγραμμα τοπικής και οργανωτικής - λειτουργικής ανάπτυξης για την περίοδο 2011-2014. Τέλος, το **4^ο κεφάλαιο** στοχεύει στην εξαγωγή παρατηρήσεων, συμπερασμάτων και προτάσεων, όσον αφορά το βαθμό επίπτωσης της δημοσιονομικής προσαρμογής γενικά στους ΟΤΑ.

A ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Οικονομικά των Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού, τα έτη 2011 – 2014

1.1 Εισαγωγικές Έννοιες: Δημοσιονομική Προσαρμογή, Ακαθάριστο Εγχώριο/Εθνικό Προϊόν, Πρόγραμμα “Καλλικράτης” - νόμος 3852/2010.

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ Ο όρος προσαρμογή (ή «δημοσιονομική προσαρμογή») στα οικονομικά χρησιμοποιείται γενικά για να περιγράψει τη διαδικασία μεταβολής (είτε των τιμών, είτε των προσφερόμενων ποσοτήτων, είτε της ζήτησης) προς επίτευξη ισορροπίας προσφοράς και ζήτησης. Χρησιμοποιείται, αναφορικά με τη διαδικασία επαναφοράς σε ισορροπία προσφοράς και ζήτησης, σε περιπτώσεις όπου μεταβληθείσες εξωτερικές συνθήκες έχουν μετατοπίσει κάποια από τις καμπύλες προσφοράς και ζήτησης εκτός ισορροπίας.

Ο όρος *προσαρμογή* και ειδικότερα *δημοσιονομική προσαρμογή* χρησιμοποιείται επίσης σε σχέση με τις (συνηθέστερα υποανάπτυκτες αλλά όχι μόνο) χώρες που έχουν χρεοκοπήσει, έχουν δηλαδή τεθεί εκτός χρηματαγορών και αγορών συναλλάγματος και λαμβάνουν χρηματοδότηση από το Διεθνές Ταμείο των χωρών του ΟΗΕ που υπάρχει για αυτό το σκοπό.

Ως προσαρμογή περιγράφονται είτε τα μέτρα οικονομικής πολιτικής που λαμβάνει μια κυβέρνηση για να διορθώσει τη δημοσιονομική (αν)ισορροπία και να πετύχει πρωτογενώς ισοσκελισμένο προϋπολογισμό, είτε τα μέτρα που λαμβάνει για να ενισχύσει τις δυνατότητες ανάπτυξης της οικονομίας.

Η οικονομική και χρηματοπιστωτική κατάσταση στην Ελλάδα έχει επιδεινωθεί σε μεγάλο βαθμό με επακόλουθα την πολιτική αβεβαιότητα, υστέρηση των κρατικών εσόδων, τις αποφάσεις των αρχών που είχαν ως αποτέλεσμα τις αργίες, την επιβολή ελέγχων κεφαλαίου απαραίτητα, καθώς και των αποτυχημένων πληρωμών προς το ΔΝΤ και την Τράπεζα της Ελλάδας. Ως εκ τούτου, η βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους στην Ελλάδα έχει επιδεινωθεί σημαντικά σε σχέση με το DSA (debt sustainability analyses) που δημοσιεύτηκε στην Έκθεση Συμμόρφωσης του Απριλίου

2014, η οποία εκπονήθηκε από την Επιτροπή σε συνεργασία με την ΕΚΤ. Εκείνη την εποχή, ο λόγος του χρέους προς το ΑΕΠ προβλεπόταν να φτάσει το 125% το 2020 και 112% το 2022.

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ – ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

Το **ακαθάριστο εγχώριο προϊόν** (ή **ΑΕΠ**) (αγγλ. *Gross Domestic Product - GDP*) είναι το σύνολο όλων των προϊόντων και αγαθών που παράγει μια οικονομία, εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες σε διάστημα ενός έτους. **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** - Α.Ε.Π. (ή *Gross National Product - GNP*) είναι το Προϊόν ή Εισόδημα που αποκτούν οι πολίτες μιας χώρας, σε διάστημα ενός έτους. Διαφέρει από το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά το ότι συμπεριλαμβάνει και το Εισόδημα που απέκτησαν οι πολίτες μιας χώρας οι οποίοι κατοικούν στο εξωτερικό. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν εκφράζεται μαθηματικά ως εξής: **GDP = C + I + G + NX** όπου: (C) κατανάλωση, (I) επένδυση, (G) δημόσιες δαπάνες για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών και (NX) καθαρές εξαγωγές, δηλαδή εξαγωγές μείον τις εισαγωγές. Οι καθαρές εξαγωγές (NX) ονομάζονται και εμπορικό ισοζύγιο.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ

Ο νόμος 3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α/7-7-2010) «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*», αποτελεί το νόμο με τον οποίο μεταρρυθμίστηκε η διοικητική διαίρεση της Ελλάδας το 2011, επανακαθορίστηκαν τα όρια των αυτοδιοικητικών μονάδων, ο τρόπος εκλογής των οργάνων καθώς και οι αρμοδιότητές τους.

Η νέα διοικητική διαίρεση της Ελλάδος φαίνεται στον ανωτέρω χάρτη. Κάθε χρώμα στο χάρτη αντιστοιχεί σε περιφέρεια. Με μαύρη γραμμή χωρίζονται οι περιφερειακές ενότητες (πλην Αττικής), με λευκή οι δήμοι (πλην πολεοδομικών συγκροτημάτων Αθηνών και Θεσσαλονίκης). Οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ περιορίζονται σε 325 δήμους. Αναλαμβάνουν μέρους των αρμοδιοτήτων των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων. Διαιρούνται σε δημοτικές ενότητες, οι οποίες αποτελούν τους δήμους που συνενώθηκαν. Αυτές με τη σειρά τους διαιρούνται σε τοπικές κοινότητες, οι οποίες ταυτίζονται με τα παλαιά δημοτικά διαμερίσματα.

1.2 Θεσμικό πλαίσιο, Οικονομική Διαχείριση – Αρμοδιότητες.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ Ο.Τ.Α - ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τα οικονομικά των ΟΤΑ, τον δημοτικό προϋπολογισμό, τα δημοτικά έσοδα και έξοδα, και την χρηματοδότηση των ΟΤΑ από το κράτος, είναι το ακόλουθο:

Το Σύνταγμα στο άρθρο 102 παρ. 5 αναφέρει:

«Το Κράτος λαμβάνει τα νομοθετικά, κανονιστικά και δημοσιονομικά μέτρα που απαιτούνται για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας και των πόρων που είναι αναγκαίοι για την εκπλήρωση της αποστολής και την άσκηση των αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με ταυτόχρονη διασφάλιση της διαφάνειας κατά τη διαχείριση των πόρων αυτών. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την απόδοση και κατανομή, μεταξύ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των φόρων ή τελών που καθορίζονται υπέρ αυτών και εισπράττονται από το κράτος. Κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από κεντρικά ή περιφερειακά όργανα του κράτους προς την τοπική αυτοδιοίκηση συνεπάγεται και τη μεταφορά των αντίστοιχων πόρων. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τον καθορισμό και την είσπραξη τοπικών εσόδων απευθείας από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης».

Με την παραπάνω διάταξη εισάγονται τρεις νέοι κανόνες:

1. Κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από το κράτος στους Ο.Τ.Α. πρέπει να συνοδεύεται και από τη μεταφορά των αντίστοιχων πόρων.
2. Διασφαλίζεται η διαφάνεια ως προς τη διαχείριση των οικονομικών τους.
3. Υπάρχει ρητή πρόβλεψη για τη δυνατότητα τους να επιβάλλουν και να εισπράττουν με δικές τους αποφάσεις και με δικούς τους μηχανισμούς τοπικά έσοδα, τα οποία δεν έχουν τη μορφή του ανταποδοτικού τέλους.

Ανάλογες προβλέψεις υπάρχουν και στον Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας (Ε.Χ.Τ.Α.) στο άρθρο 9 (Ν. 1850/89).

Μεταξύ άλλων προβλέπεται ακόμα η εναρμόνιση των πόρων με την πραγματική εξέλιξη του κόστους άσκησης των αρμοδιοτήτων, καθώς και η προστασία των ασθενέστερων οικονομικά Ο.Τ.Α. Τέλος, κατοχυρώνεται το δικαίωμα των Ο.Τ.Α. να εκφράζουν τη γνώμη τους «με κατάλληλο τρόπο, όσον αφορά τους τρόπους παροχής σε αυτούς των κατανεμόμενων πόρων, οι οποίοι, στο μέτρο του δυνατού, δεν πρέπει να προορίζονται για τη χρηματοδότηση ειδικών σχεδίων, αλλά να σέβονται τη θεμελιώδη ελευθερία της πολιτικής των Ο.Τ.Α. στα δικά τους πεδία αρμοδιότητας».

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ - ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Τα αιρετά όργανα των Δήμων, έχουν τις ακόλουθες αρμοδιότητες, προς την οικονομική διοίκηση:

Το **Δημοτικό Συμβούλιο** αποφασίζει για κάθε θέμα σχετικό με τις αρμοδιότητες του, εκτός από τα θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα του Δημάρχου ή της Οικονομικής Επιτροπής. Σε οικονομικά θέματα αποφασίζει κυρίως για:

- α) Τον ετήσιο προϋπολογισμό και απολογισμό του Δήμου, των δημοτικών ιδρυμάτων και των λοιπών νομικών προσώπων.
- β) Την επιβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων.
- γ) Την εκποίηση, εκμίσθωση δημοτικών ακινήτων και την αγορά, μίσθωση ακινήτων.
- δ) Τη σύναψη δανείων.
- ε) Την ίδρυση και λειτουργία δημοτικών επιχειρήσεων και Ν.Π.Δ.Δ.

Η **Οικονομική Επιτροπή** είναι αποφασιστικό όργανο και έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- α) Συντάσσει τον προϋπολογισμό του δήμου, προελέγχει τον απολογισμό, τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως.

β) Αποφασίζει για τη διάθεση των πιστώσεων που είναι εγγεγραμμένες στον προϋπολογισμό.

γ) Καταρτίζει τους όρους, συντάσσει τις διακηρύξεις, διεξάγει και κατακυρώνει όλες τις δημοπρασίες.

δ) Μελετά την ανάγκη σύναψης δανείων, καταρτίζει τους όρους και εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο.

ε) Αποφασίζει για την άσκηση όλων των ένδικων μέσων, την υποβολή προσφυγών στις διοικητικές αρχές, την αποδοχή κληρονομιών και δωρεών.

Ο Δήμαρχος

α) Εκτελεί τις αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου, της οικονομικής επιτροπής και υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο Δήμος. Εκπροσωπεί το Δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή.

β) Ορίζει τους Αντιδημάρχους, τους μεταβιβάζει αρμοδιότητες του και είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του Δήμου.

γ) Συνυπογράφει τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής των δαπανών, οι οποίες έχουν εκκαθαριστεί από την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου.

δ) Ασκεί τις αρμοδιότητες που του αναθέτουν ειδικές διατάξεις του Κώδικα ή άλλοι νόμοι.

Ο ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ο δημοτικός προϋπολογισμός είναι η απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου με την οποία προσδιορίζονται τα έσοδα και καθορίζονται τα όρια των εξόδων για κάθε οικονομικό έτος.

Έσοδα του προϋπολογισμού θεωρούνται:

- Τα ποσά που βεβαιώνονται στη διάρκεια του έτους, άσχετα από το έτος στο οποίο ανάγονται.

- Τα εισπραττόμενα ποσά που η βεβαίωση τους είχε ήδη συντελεστεί στα προηγούμενα έτη.

Έξοδα του προϋπολογισμού θεωρούνται οι υποχρεώσεις του Ο.Τ.Α. προς τρίτους, είτε από συμβάσεις είτε από κάθε άλλη οφειλή, οι οποίες καθίστανται απαιτητές κατά τη διάρκεια του έτους.

Στον προϋπολογισμό εγγράφονται μόνο έσοδα και έξοδα που προβλέπονται από διατάξεις νόμων, καθώς και δαπάνες που εξυπηρετούν τις λειτουργικές ανάγκες των Ο.Τ.Α.

Οι αρχές κατάρτισης προϋπολογισμού

- 1) Ο προϋπολογισμός συντάσσεται για ένα οικονομικό - ημερολογιακό έτος, η χρονική περίοδος που περιλαμβάνει τις διαχειριστικές και λογιστικές πράξεις, που έχουν σχέση με τα έσοδα, τα έξοδα, και τα περιουσιακά στοιχεία των Ο.Τ.Α.
- 2) Ο προϋπολογισμός είναι υποχρεωτικά ισοσκελισμένος.
- 3) Στον προϋπολογισμό εγγράφονται όλα τα έσοδα και έξοδα.
- 4) Τα ποσά πρέπει να είναι σωστά, να μη δημιουργούν σύγχυση και ασάφειες και να διευκολύνουν τον έλεγχο από το δημοτικό συμβούλιο, τους πολίτες και την περιφερειακή διοίκηση. Οι εκτιμήσεις και οι προβλέψεις πρέπει να επαληθεύονται, όσο το δυνατόν περισσότερο, στο τέλος του έτους.

Έσοδα - έξοδα (δαπάνες)

Τα έσοδα των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. διακρίνονται σε:

- 1) τακτικά, που προέρχονται από:
 - θεσμοθετημένους υπέρ αυτών πόρους
 - εισοδήματα της κινητής και ακίνητης περιουσίας
 - ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα
 - φόρους, τέλη, δικαιώματα και εισφορές

- τοπικά δυνητικά τέλη και εισφορές

2) έκτακτα, που προέρχονται από:

- δάνεια, δωρεές, κληροδοτήματα,
- διάθεση, εκποίηση και γενικά εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων
- συμμετοχή σε επιχειρηματική δραστηριότητα
- πρόστιμα, διοικητικές κυρώσεις και από κάθε άλλη πηγή.

Τα Έξοδα (δαπάνες) διακρίνονται σε:

1) Υποχρεωτικές: που εγγράφονται κατά προτεραιότητα στον προϋπολογισμό και περιλαμβάνουν όλα τα έξοδα διοίκησης, τα τοκοχρεολύσια, τις ετήσιες εισφορές σε Ν.Π.Δ.Δ. και συνδέσμους, τις δαπάνες υλοποίησης συμβάσεων κ.ά. Οι δαπάνες αυτές πληρώνονται κατά προτεραιότητα από τα έσοδα και μόνον εφόσον τα τελευταία επαρκούν, μπορούν να πραγματοποιηθούν άλλες.

2) Προαιρετικές: στις οποίες εντάσσεται κάθε άλλη δαπάνη που προβλέπεται από διάταξη νόμου ή εξυπηρετεί λειτουργικές ανάγκες των Ο.Τ.Α. ή συντελεί στην εκπλήρωση της αποστολής τους.

Ίδια Έσοδα

Τα έσοδα αυτά συμβάλλουν σημαντικά στην οικονομική αυτοδυναμία των Ο.Τ.Α., επειδή το ύψος τους εξαρτάται από την αποφασιστικότητα των αιρετών οργάνων να τα επιβάλουν και από την ικανότητα των οικονομικών υπηρεσιών να τα βεβαιώσουν και να τα εισπράξουν. Σε όσους Δήμους τα έσοδα αυτά υπερβαίνουν το 50% των συνολικών τους εσόδων, παρατηρείται υψηλό ποσοστό αυτοχρηματοδότησης κυρίως των λειτουργικών δαπανών, αλλά και υπολογίσιμου τμήματος των επενδύσεων τους.

1) **Δημοτικός Φόρος:** είναι η υποχρεωτική χρηματική εισφορά των φυσικών και νομικών προσώπων προς την Τ.Α., χωρίς άμεση και ειδική αντιπαροχή της τελευταίας προς αυτά. Στοιχεία του φόρου είναι η χρηματική καταβολή, ο υποχρεωτικός της χαρακτήρας και η μη παροχή συγκεκριμένης υπηρεσίας από την Τ.Α.

2) **Τέλος:** είναι η υποχρεωτική χρηματική εισφορά προς την Τ.Α. έναντι ειδικού ανταλλάγματος το οποίο αντιστοιχεί σε συγκεκριμένη παροχή αγαθού ή υπηρεσίας. Το στοιχείο που διαφοροποιεί το φόρο από το τέλος είναι η σχέση ανταλλάγματος και εισφοράς που πρέπει να είναι ανάλογη του οφέλους που απολαμβάνει ο φορολογούμενος (ανταποδοτικός χαρακτήρας).

3) **Δικαίωμα:** είναι η υποχρεωτική χρηματική εισφορά έναντι ειδικού ανταλλάγματος το οποίο αντιστοιχεί σε παροχή αγαθού ή υπηρεσίας, ανεξάρτητα από τη χρήση τους. Διαφοροποιείται από το τέλος επειδή δεν είναι ανταποδοτικό και στη μη απαραίτητη χρήση του αγαθού ή υπηρεσίας.

4) **Εισφορά:** είναι η υποχρεωτική χρηματική εισφορά έναντι ειδικού ανταλλάγματος μεγαλύτερης αξίας το οποίο αντιστοιχεί σε συγκεκριμένη παροχή αγαθού ή υπηρεσίας. Διαφοροποιείται από το τέλος στο ύψος της, που είναι μικρότερο του οφέλους που απολαμβάνει ο φορολογούμενος.

Επιχορηγήσεις

Οι επιχορηγήσεις διακρίνονται σε:

- τακτικές ή έκτακτες, με βάση την περιοδικότητα και τη θεσμική τους κατοχύρωση.
- γενικές ή ειδικές, ανάλογα με τον προορισμό των σχετικών εσόδων .

Οι τακτικές επιχορηγήσεις διευκολύνουν τον οικονομικό προγραμματισμό των Ο.Τ.Α. και καλύπτουν μόνο απρόβλεπτες, επείγουσες και συναφείς ανάγκες.

Οι γενικές επιχορηγήσεις δεν θίγουν την οικονομική και διοικητική τους αυτοτέλεια, αποτελούν όμως το κυριότερο μέσο που έχει στη διάθεση της η κεντρική διοίκηση για να χρηματοδοτεί γενικά τους Ο.Τ.Α., να ενισχύει τους οικονομικά αδύναμους και να προωθεί την οικονομική της πολιτική ή για να ενισχυθεί η παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών από τους Ο.Τ.Α.

1.3 Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι, Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΠΟΡΟΙ (Κ.Α.Π.)

Με το Νόμο 1828/1989 το σύστημα των κρατικών επιχορηγήσεων προς την πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση συνδέθηκε άμεσα με την απόδοση συγκεκριμένων φόρων και τελών. Η μεταρρύθμιση αυτή είχε ως αποτέλεσμα αφενός μεν τον ετήσιο προσδιορισμό του ύψους της κρατικής επιχορήγησης με αντικειμενικά και μετρήσιμα κριτήρια (αποδόσεις φόρων), αφετέρου δε τη σύνδεση της τελευταίας με τις δημοσιονομικές - φορολογικές πολιτικές και μέτρα που προωθούσε η κεντρική διοίκηση, είτε αυτόνομα είτε με βάση τις κατευθύνσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με το σύστημα αυτό οι κρατικοί πόροι που κατανέμονται στους Ο.Τ.Α. παραμένουν στην ευθύνη της κεντρικής διοίκησης (κεντρικοί), ενώ το ύψος τους δεν εξαρτάται πλέον από συγκυριακές πολιτικές αποφάσεις κυβερνητικών οργάνων αλλά από τη δυναμικότητα των συγκεκριμένων φόρων και τελών (αυτοτελείς).

Με το ν. 3852/10 (Καλλικράτη) παρ 1 του άρθρου 259, όπως τροποποιήθηκε από την παρ. 6 του άρθρου 13 του Ν. 4223/13, επανακαθορίστηκαν οι Κ.Α.Π. ως εξής:

1. Οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (Κ.Α.Π.) των δήμων προέρχονται από τις παρακάτω πηγές εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού:

α) το Φόρο Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων (Φ.Ε.Φ.Ν.Π.) σε ποσοστό 20% [το ποσοστό διαμορφώθηκε σε 19,5%, με το Π.Δ. 170/14 (ΦΕΚ 266/24.12.2014 τεύχος Α')] των συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου αυτού,

β) το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) σε ποσοστό 12% των συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου αυτού,

γ) τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α) σε ποσοστό 11,3% των συνολικών ετήσιων εισπράξεων του φόρου αυτού.

Οι χρηματοδοτήσεις των ΟΤΑ μέσω των ΚΑΠ αφορούν εισπράξεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους ανεξαρτήτως της οικονομικής χρήσης την οποία αφορούν. (παρ.2 του άρθρου 5 της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ 262/16.12.2011 τεύχος Α'), η οποία κυρώθηκε με το Ν.4047/2012 (ΦΕΚ 31 τεύχος Α')

Τα έσοδα της παραγράφου 1 του άρθρου 259 του ν.3852/2010 (Α' 87) εγγράφονται στον τακτικό προϋπολογισμό και κατατίθενται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε λογαριασμό με τίτλο «Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι των Δήμων». Ποσοστό μέχρι ένα τρίτο (1/3) των εσόδων της περίπτωσης α' της ανωτέρω παραγράφου διατίθεται για την κάλυψη επενδυτικών δαπανών των δήμων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, η οποία εκδίδεται κατ' έτος ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.), καθορίζονται τα κριτήρια και η διαδικασία κατανομής των εσόδων αυτών, επί τη βάση ιδίως των δημογραφικών, γεωμορφολογικών, διοικητικών, οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών κάθε δήμου. (παρ 7 του άρθρου 2 του ν. 4038/2012)

Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Κ.Ε.Δ.Ε., καθορίζονται οι χρηματοδοτήσεις των ΟΤΑ για υλοποίηση δράσεων Κοινωνικού Χαρακτήρα και δράσεων που αφορούν σε παρεμβάσεις στον πολεοδομικό ιστό και στο δομημένο περιβάλλον του δήμου.

Το προϊόν των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων κατανέμεται κάθε χρόνο σε τρεις κατηγορίες, με βάση τις σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις:

α) Το ένα τρίτο (1/3) των εσόδων που προέρχονται από το 20% του Φ.Ε.Φ.Ν.Π. εγγράφεται στον προϋπολογισμό δημόσιων επενδύσεων, διατίθεται για τη χρηματοδότηση επενδυτικών δραστηριοτήτων των Ο.Τ.Α. και ονομάζεται «**Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Σ.Α.Τ.Α.)**».

β) Το υπόλοιπο ποσό των Κ.Α.Π. (2/3 του Φ.Ε.Φ.Ν.Π., τέλη κυκλοφορίας, φόρος μεταβίβασης ακινήτων) εγγράφεται στον τακτικό προϋπολογισμό, αποτελεί γενικό έσοδο των Ο.Τ.Α. και μπορεί να διατεθεί για οποιαδήποτε δαπάνη.

γ) Από το 2005, παρακρατείται ένα μέρος των Κ.Α.Π. για τη χρηματοδότηση του αναπτυξιακού προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ», που διαδέχθηκε το Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ε.Π.Τ.Α.) (1998-2004). Συγκεκριμένα αποδίδονται στο πρόγραμμα αυτό το 25% της Σ.Α.Τ.Α., το 10% των Κ.Α.Π., το 80% των εσόδων από το 20% του φόρου στους τόκους των τραπεζικών καταθέσεων.

δ) Τα υπόλοιπα της Σ.Α.Τ.Α. και των Κ.Α.Π., όπως διαμορφώνονται τελικά, κατανέμονται στους Ο.Τ.Α. με δύο ξεχωριστές κοινές υπουργικές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδονται ύστερα από πρόταση της ΚΕΔΕ. Στη συνέχεια οι Κ.Α.Π. κατανέμονται, μέσω του Τ.Π.Δ., στους Ο.Τ.Α. κάθε μήνα (τακτική επιχορήγηση), ενώ η Σ.Α.Τ.Α. κάθε τετράμηνο.

Προπληρωμές ΚΑΠ

Προπληρωμές από τους Κ.Α.Π. προς τους δήμους και τις περιφέρειες, καταβάλλονται εφόσον συντρέχουν συγκεκριμένα κριτήρια, η προκαταβολή δε θα υπερβαίνει το ποσοστό του 150% του ύψους της μηνιαίας τακτικής επιχορήγησης του δήμου ή της περιφέρειας από τους Κ.Α.Π. (άρθρο 264 παρ 3 του ν. 3852/2010).

Τι καλύπτει η απόδοση των Κ.Α.Π

Η απόδοση των Κ.Α.Π καλύπτει το κόστος των υπηρεσιών για τις αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβασθεί στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Στους πόρους αυτούς συμπεριλαμβάνονται οι χρηματοδοτήσεις προς την τοπική αυτοδιοίκηση για τη λειτουργία και μισθοδοσία του προσωπικού των ΚΑΠΗ και τη λειτουργία σχολείων (άρθρο 25 παρ.3 Ν.1828/89).

Για να διατεθεί νόμιμα από Δήμο πίστωση προερχόμενη από τους αυτοτελείς πόρους των Ο.Τ.Α. οι οποίοι εγγράφονται στον τακτικό προϋπολογισμό αυτών, πρέπει η σχετική δαπάνη να ανάγεται σε αντικείμενα συνδεδεμένα προς το κόστος των υπηρεσιών, οι οποίες ασκούν αρμοδιότητες που τους έχουν μεταβιβασθεί από την Κεντρική Διοίκηση.

Παρακράτηση ΚΑΠ

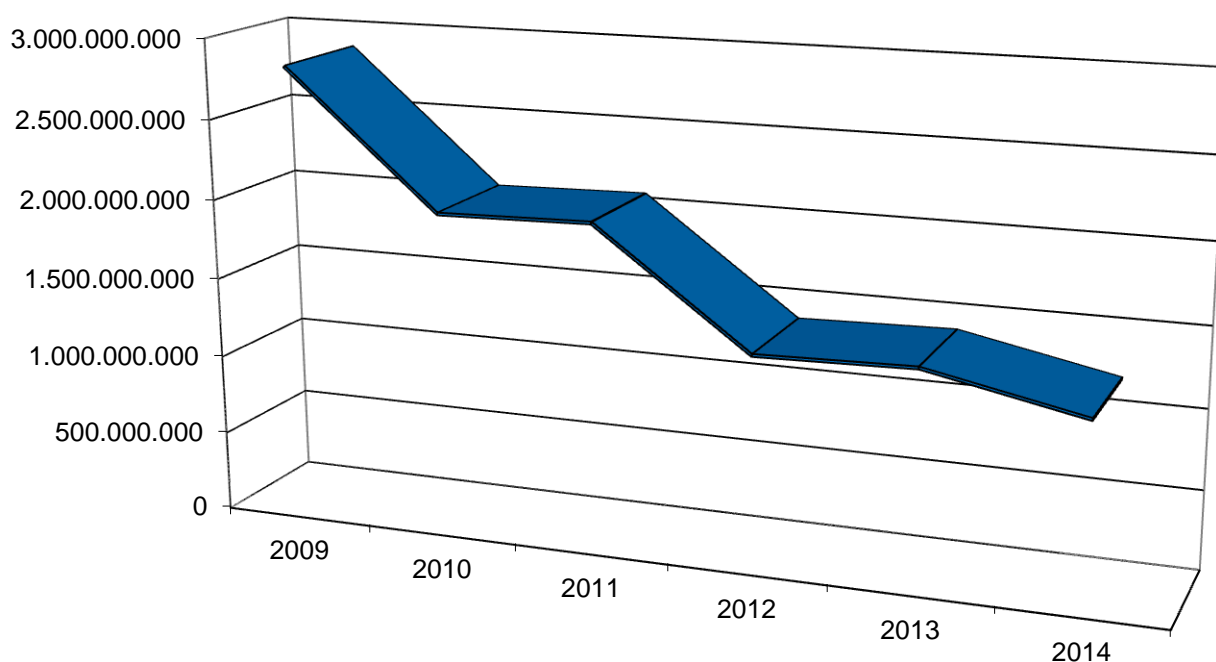
Σε περίπτωση καταδίκης της Ελληνικής Δημοκρατίας λόγω παραβίασης του ενωσιακού δικαίου, εξαιτίας παράνομης πράξης ή παράλειψης οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, παρακρατείται το ισόποσο του προστίμου από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης παρακρατείται το ανωτέρω ποσό από τον οικείο Ο.Τ.Α.. (άρθρο 16 παρ.2 του Ν.4368/2016)

Έσοδα από ΚΑΠ των ΟΤΑ τα τελευταία χρόνια

Η δημοσιονομική προσαρμογή τα τελευταία χρόνια προκάλεσε σημαντική μείωση στα έσοδα των ΟΤΑ που προέρχονται από τους ΚΑΠ. Συγκεκριμένα από το ποσό των 2.845.000.000 € το 2009 μειώθηκε στο ποσό του 1.152.285.790 € το 2014

Έσοδα από επιχορηγήσεις ΚΑΠ δήμων

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Έσοδα από επιχορηγήσεις ΚΑΠ Δήμων	2.845.000.000	2.012.000.000	2.033.001.171	1.326.879.228	1.349.916.395	1.152.285.790

Πηγή: Κρατικός Προϋπολογισμός 2015

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (ΣΑΤΑ)

Έννοια της ΣΑΤΑ

Από τα έσοδα της φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων το ένα τρίτο (1/3) εγγράφεται στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων και διατίθεται για τη χρηματοδότηση επενδυτικών δραστηριοτήτων των Δήμων, Κοινοτήτων, Αναπτυξιακών Συνδέσμων, Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης και επιχειρήσεων που λειτουργούν με τη μορφή των Α.Ε. και στις οποίες συμμετέχουν φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με ποσοστό 50% τουλάχιστον. Το ποσό αυτό (το 1/3 των εσόδων του ΦΕΦΝΠ) που διατίθεται για τη χρηματοδότηση επενδυτικών δραστηριοτήτων ονομάζεται **Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΣΑΤΑ)**

Που μπορεί να διατεθεί η ΣΑΤΑ

Η ΣΑΤΑ διατίθεται:

- αποκλειστικά και μόνο για την εκτέλεση έργων και την εκπόνηση μελετών και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την πληρωμή οποιασδήποτε άλλης δαπάνης. (ΥΠΕΣΔΔΑ 13654/98).

- Ως δαπάνες, που δύνανται να καλύπτονται από τον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων (ΣΑΤΑ), νοούνται αυτές που αφορούν σε προμήθειες μονίμων εξοπλιστικών μέσων ή μηχανικού εξοπλισμού τεχνικού ή αναδιοργάνωσης υπηρεσιών, ή σε προμήθειες κεφαλαιουχικών αγαθών, προοριζομένων αποκλειστικά για κατασκευές μονίμων ή ημιμονίμων εγκαταστάσεων ή έργων.

Ποσοστό μέχρι 12% της ΣΑΤΑ μπορεί να διατίθεται προς αντιμετώπιση λειτουργικών δαπανών που διαπιστώνονται κατά το τελευταίο τρίμηνο του οικονομικού έτους και δεν μπορούν να καλυφθούν από τα τακτικά ή έκτακτα έσοδα τους. Για το σκοπό αυτόν απαιτείται αιτιολογημένη απόφαση του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. (παρ 1 άρθρο 36 Ν. 3801/09 με την οποία προστέθηκαν εδάφια στην περίπτωση δ' της παρ. 3 του άρθρου 25 του ν. 1828/1989 (ΦΕΚ 2 Α)

Επιτρέπεται η λήψη δανείου με ασφάλεια την εκχώρηση εσόδων που προέρχονται από Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης – (Σ.Α.Τ.Α.), υπό την προϋπόθεση ότι το δάνειο συνάπτεται για την εξυπηρέτηση ή εκτέλεση συγκεκριμένων ενεργειών ή δράσεων, που προβλέπονται από τη Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Σ.Α.Τ.Α.) ή την εξειδικευμένη επιχορήγηση. (παρ 3 άρθρο 36 Ν. 3801/09)

Κατανομή της ΣΑΤΑ

- Ποσοστό έως είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων του άρθρου 259 του ν. 3852/10 (ΦΕΚ 87 Α') παρ. Ι.α, που διατίθενται για την κάλυψη επενδυτικών δαπανών των δήμων (ΣΑΤΑ). Το ακριβές ποσοστό θα καθορίζεται από σχετική ΚΥΑ.

- Το υπόλοιπο 75% της ΣΑΤΑ, κατανέμεται στους ΟΤΑ με βάση τα κριτήρια και τη διαδικασία που καθορίζονται κάθε φορά με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής οικονομίας και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση της Κ.Ε.Δ.Ε. (άρθρο 25 παρ.3 Ν.1828/1989 όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 10 του άρθρου 13 του Ν. 2539/97).

ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Στις πιστώσεις του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εγγράφονται στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 του Ν. 1828/1989, εγγράφονται υποχρεωτικά και πιστώσεις για την επισκευή και συντήρηση των σχολικών κτιρίων. Στον αντίστοιχο κωδικό προστίθενται και οι πιστώσεις για την επισκευή και συντήρηση των σχολικών κτιρίων του προϋπολογισμού των δημοσίων επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. (παρ.1 άρθρο 13 Ν.2880/01) (παρ.6 άρθρο 113 Ν.1892/90)

Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, μετά από γνώμη του Δ.Σ. της Κεντρικής

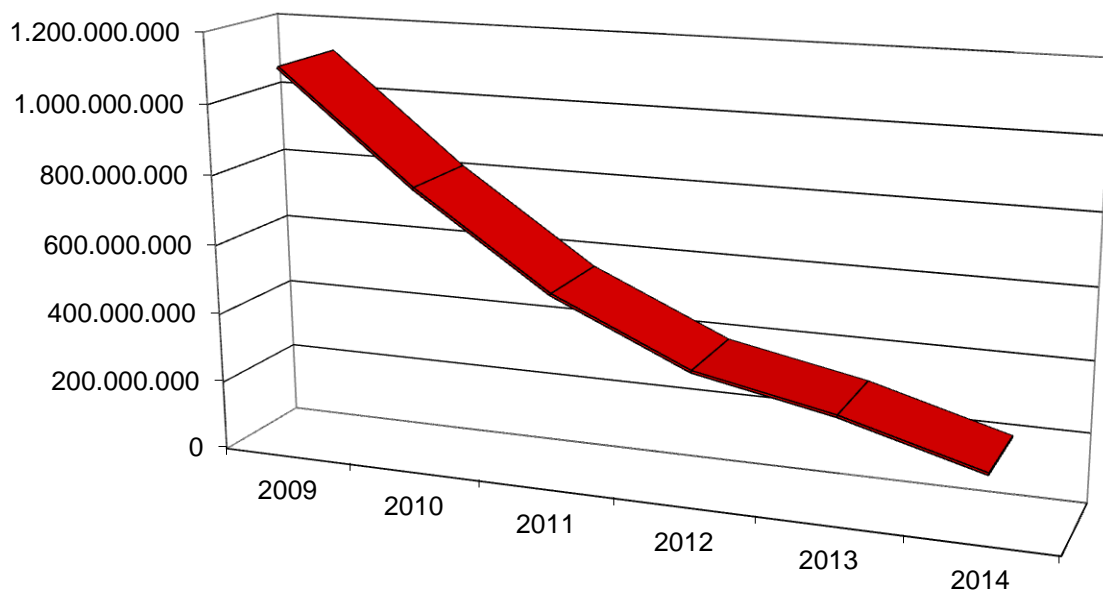
Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Ε.), καθορίζονται τα κριτήρια αξιολόγησης των αναγκών, ειδικότερα θέματα και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την κατανομή των πιστώσεων που αφορούν επισκευές και συντήρηση σχολικών κτιρίων στους Ο.Τ.Α. α΄ βαθμίδας. (παρ.2 άρθρο 13 Ν.2880/01)

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζεται ο τρόπος παρακολούθησης της εκτέλεσης των σχετικών έργων.

Η πορεία της ΣΑΤΑ τα έτη 2009 -2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΣΑΤΑ	1.107.500.000	800.000.000	540.305.100	367.500.000	290.000.000	180.000.000

Η πορεία της ΣΑΤΑ πιστοποιεί τον κίνδυνο για τις τοπικές υποδομές. Σε περίπτωση που δεν ανακοπεί η πτωτική πορεία υπάρχει μεγάλη πιθανότητα απαξίωσης υποδομών που όχι μόνο έχουν κοστίσει στον Έλληνα φορολογούμενο αλλά που, πριν από όλα, ιδιαίτερα τη σημερινή εποχή, τις χρειάζονται οι πολίτες.

Πηγή: Κρατικός Προϋπολογισμός 2015

1.4 Πρόγραμμα “ΘΗΣΕΑΣ”

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΘΗΣΕΑΣ»

Σκοπός του Προγράμματος

Η υποστήριξη των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου βαθμού, ως προς την πραγματοποίηση επενδύσεων τοπικής ανάπτυξης, καθώς και η βελτίωση της ποιότητας των υφιστάμενων υποδομών και των παρεχόμενων υπηρεσιών με γνώμονα την αρμονική, ισόρροπη βιώσιμη ανάπτυξη. (άρθρο 6 παρ.1 Ν.3274/04)

Στόχοι :

α. το συντονισμό του συνόλου των επί μέρους πολιτικών που εφαρμόζονται για τους Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού, με κατεύθυνση την ενίσχυση του αναπτυξιακού τους ρόλου και των μεταξύ τους συνεργασιών,

β. την ορθολογική αξιοποίηση των χρηματοδοτήσεων που κατευθύνονται στους Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού, έτσι ώστε να βελτιώνεται η αποδοτικότητά τους, και

γ. την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού. (άρθρο 6 παρ.2 Ν.3274/04)

Διάρκεια του Προγράμματος

Το Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ» αρχικά είχε πενταετή διάρκεια (2005-2009), η οποία παρατάθηκε ως 31.12.2014 με την παράγραφο 1 του άρθρου 5 της από 31.12.2012 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, όπως αυτή κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 4147/2013 (Α'98), και τελικά έως 31.12.2016. (άρθρο 9 ΠΝΠ (ΦΕΚ 184/30.12.2015 τεύχος Α', η οποία κυρώθηκε με το άρθρο δεύτερο του Ν. 4366/16 (ΦΕΚ 18/15.02.2016 τεύχος Α').

Πόροι του Προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ» είναι:

α) Ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων του άρθρου 25 του Ν. 1828/1989.

β) Ποσοστό έως είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων του άρθρου 259 του ν. 3852/2010 (Α' 87) παρ. 1.α, που διατίθενται για την κάλυψη επενδυτικών δαπανών των δήμων (ΣΑΤΑ).

γ) Ποσοστό ογδόντα τοις εκατό (80%) του φόρου των τόκων καταθέσεων του άρθρου 9 παρ. 5 του Ν. 2503/1997.

δ) Το ποσό των τόκων των χρηματικών υπολοίπων του άρθρου 232 παρ. 1 του Π.Δ. 410/1995, που διαχειρίζεται το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

ε) Εθνικοί πόροι του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, με τους οποίους χρηματοδοτούνται έργα δήμων και κοινοτήτων .

Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ» μετά τον Καλλικράτη

Με την εγκύκλιο ΥΠ.ΕΣ.Α.&Η.Δ. εγκ. 29/17498/11.04.2011 δόθηκαν οδηγίες για την προσαρμογή του συστήματος διοίκησης και του συστήματος χρηματοδότησης του Προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ» έως την λήξη του, για την αποπληρωμή των ενταγμένων έργων, με βάση τις αλλαγές που επέφερε η εφαρμογή του ν.3852/2010 .

Σύμφωνα με την εγκύκλιο και όσον αφορά το Σύστημα Διοίκησης του Προγράμματος, αρμόδια υπηρεσία για την παρακολούθηση του Προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ» είναι η Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

1.5 Προϋπολογισμός των Ο.Τ.Α. ως εργαλείο προγραμματισμού, οι Κυριότερες Δαπάνες των Ο.Τ.Α.

Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Το οικονομικό - διαχειριστικό - λογιστικό σύστημα των Δήμων και των Κοινοτήτων, που ίσχυε τα τελευταία σαράντα χρόνια, δεν τους επέτρεπε να ασκήσουν αποτελεσματικά τις αρμοδιότητες τους και να ανταποκριθούν στις αναπτυξιακές και κοινωνικές ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.

Δεν αποτελούσε εργαλείο διοίκησης, προγραμματισμού και παρακολούθησης των δραστηριοτήτων τους και δυσχέραινε σημαντικά τις προγραμματικές και ελεγκτικές αρμοδιότητες της κεντρικής και περιφερειακής διοίκησης. Δημιουργούσε επίσης πρόσθετες δυσκολίες στην αξιοποίηση των προγραμμάτων και χρηματοδοτήσεων από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η κατάρτιση του προϋπολογισμού δεν είχε το χαρακτήρα της ανάληψης δεσμευτικών οικονομικών υποχρεώσεων για τις δημοτικές αρχές, που από το βαθμό επίτευξης τους θα κριθεί η αποτελεσματικότητα των αιρετών οργάνων και του υπηρεσιακού μηχανισμού. Πολύ συχνά τα έσοδα και οι δαπάνες υπερεκτιμούνταν, ώστε να αποφεύγονται τυχόν τροποποιήσεις.

Τα τελευταία χρόνια μεσολάβησαν πολλές αλλαγές με στόχο τον εκσυγχρονισμό του, όπως:

1. Η εισαγωγή του διπλογραφικού λογιστικού συστήματος απετέλεσε μεγάλο βήμα για τον εκσυγχρονισμό της οικονομικής διοίκησης και διαχείρισης.
2. Δημιουργία νέου τύπου προϋπολογισμού.
3. Οι διαδικασίες κατάρτισης και έγκρισης του προϋπολογισμού / απολογισμού έγιναν πιο ουσιαστικές και λειτουργικές.

Ο προϋπολογισμός αποτελεί πλέον τον κυριότερο τοπικό δημοσιονομικό θεσμό που χρησιμοποιούν οι Ο.Τ.Α. για να υλοποιήσουν τα προγράμματα δράσης και να ασκήσουν τις αρμοδιότητες τους.

Ο προϋπολογισμός περιλαμβάνει τις δραστηριότητες που προγραμματίζει ένας Ο.Τ.Α. για ορισμένη περίοδο (ετήσια), για τις οποίες σκοπεύει να δαπανήσει έσοδα που υπολογίζει να εισπράξει από διάφορες πηγές. Αποτελεί λοιπόν απαραίτητο εργαλείο για την ορθολογική διαχείριση των οικονομικών των Ο.Τ.Α..

Στον προϋπολογισμό ενσωματώνονται σε ετήσια βάση οι στόχοι των αιρετών οργάνων και εξειδικεύονται οι τοπικές πολιτικές, που θα υλοποιήσουν τα εκτελεστικά όργανα και ο υπηρεσιακός μηχανισμός. Ο βαθμός υλοποίησης του προϋπολογισμού αποτελεί κριτήριο ορθής κατάρτισης και αποτελεσματικότητας των αιρετών οργάνων και των υπηρεσιών των Ο.Τ.Α.

ΠΗΓΕΣ ΕΣΟΔΩΝ ΟΤΑ

Οι κυριότερες πηγές εσόδων των ΟΤΑ είναι:

- **Μισθώματα**
- **Έσοδα από εκμετάλλευση εδάφους ακίνητης περιουσίας και κοινόχρηστων χώρων**
- **Τόκοι κεφαλαίων**
- **Έσοδα από λοιπή κινητή περιουσία**
- **Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα**
- **Έσοδα από τέλος Ακίνητης περιουσίας**
- **Δυνητικά ανταποδοτικά τέλη**
- **Δυνητικές εισφορές**
- **Λοιπά τακτικά έσοδα**
- **Λοιπά Τακτικά Έσοδα που δεν εντάσσονται στις ανωτέρω τάξεις**
- **Έσοδα από εκποίηση ακινήτων**
- **Λοιπά Έσοδα από εκποίηση ακίνητης περιουσίας (άρθρο 248 ΔΚΚ)**
- **Έσοδα από εκποίηση κινητών**
- **Επιχορηγήσεις για κάλυψη λειτουργικών δαπανών**
- **Επιχορηγήσεις από θεσμοθετημένους πόρους για επενδυτικές δαπάνες**
- **Λοιπές Επιχορηγήσεις για επενδύσεις και έργα**
- **Δωρεές, Κληρονομίες και Κληροδοσίες**
- **Προσαυξήσεις και πρόστιμα**

- Παράβολα
- Έσοδα από επιχειρήσεις
- Λοιπά έκτακτα έσοδα
- Έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών (Π.Ο.Ε.) που βεβαιώνονται για πρώτη φορά
- Εισπράξεις από δάνεια
- Λοιπά έσοδα

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΟΤΑ (ΕΞΟΔΑ)

- Προσωπικό
- Λοιπά έξοδα
- Συντηρήσεις υποδομών
- Διάφορα
- Προμήθειες
- φόροι κλπ
- επενδύσεις – μελέτες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων - Συγχρηματοδοτούμενα

Προγράμματα

2.1 Γενικά για το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

A. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ

Δημόσιες επενδύσεις θεωρούνται όλες οι πάγιες και άυλες επενδυτικές δραστηριότητες του Δημοσίου, οι οποίες στο πλαίσιο της ακολουθούμενης επενδυτικής και γενικότερα οικονομικής και αναπτυξιακής πολιτικής στοχεύουν στην αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 11 του Ν. 2860/2000 και 14 του Ν.3614/2007, στον όρο Δημόσιες Επενδύσεις περιλαμβάνεται η κρατική και η κοινοτική συμμετοχή.

ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Οι Δημόσιες επενδύσεις υλοποιούνται από τη Βουλή, τα Υπουργεία, τις Περιφέρειες, καθώς και από Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου, Ανώνυμες Εταιρείες του Δημοσίου και Οργανισμούς (ΔΕΚΟ), καλύπτονται οργανωτικά, διοικητικά και χρηματοδοτικά από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων(ΠΔΕ).

ΕΙΔΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΔΕ

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) αποτελεί το σημαντικότερο μέσο άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας και καλείται να συμβάλλει στην περαιτέρω σύγκλιση των περιφερειών, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με στοχευόμενες δράσεις και παρεμβάσεις για την τόνωση της ενεργού ζήτησης, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, την ενίσχυση της απασχόλησης, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής δικαιοσύνης και τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας.

Στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) εντάσσονται ενέργειες και δράσεις, που εγκρίνονται από το Υπουργείο Οικονομίας Ανταγωνιστικότητας & Ναυτιλίας, ύστερα από πρόταση των αρμόδιων φορέων και χρηματοδοτούνται σε βάρος του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων.

Οι επενδύσεις που εντάσσονται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) και οι δαπάνες τους καλύπτονται από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων αφορούν τα παρακάτω :

1. Κατασκευές, ανακατασκευές & επεκτάσεις εγκαταστάσεων ή έργων.
2. Προμήθεια μονίμων εξοπλιστικών μέσων & μηχανολογικού εξοπλισμού.
3. Έρευνες και μελέτες που αναφέρονται αποκλειστικά στις παραπάνω περιπτώσεις καθώς και μελέτες, έρευνες εμπειρογνωμοσύνες, που αφορούν στο καλύτερο προγραμματισμό έργων και μελετών που χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ.
4. Όλες ανεξαιρέτως οι δαπάνες των εγκεκριμένων προγραμμάτων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ), των Προγραμμάτων Εδαφικής Συνεργασίας (Ν.3614/2007) που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε) καθώς και των Λοιπών Κοινοτικών Προγραμμάτων.
5. Δανειοδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ).
6. Επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (Ν.2515/97, άρθρο 18).
7. Αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου των ανώνυμων εταιρειών του Δημόσιου Τομέα (ΔΕΚΟ).
8. Λοιπές Επενδυτικές δραστηριότητες που εξειδικεύονται με Προεδρικά Διατάγματα ή Υπουργικές Αποφάσεις.

Το ετήσιο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων καθορίζεται με βάση την οικονομική πολιτική, όπως αυτή διαμορφώνεται κάθε έτος. Βασική επιδίωξη της οικονομικής πολιτικής είναι η ενίσχυση της υγιούς ανάπτυξης της οικονομίας σε μακροχρόνια βάση, η αύξηση της απασχόλησης και η περαιτέρω ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής. Το Πρόγραμμα καταρτίζεται με βάση τις προτάσεις των αρμοδίων φορέων εκτέλεσης, συμπεριλαμβάνεται στον Κρατικό Προϋπολογισμό, και ο Υπουργός

Οικονομικών το εισηγείται στη Βουλή των Ελλήνων προς τελική επεξεργασία και έγκριση. Το Π.Δ.Ε. αποτελείται από δύο μέρη, το Εθνικό και το Συγχρηματοδοτούμενο. Το συνολικό ποσό (όριο πληρωμών) του κάθε Φορέα για το Εθνικό Π.Δ.Ε. και Συγχρηματοδοτούμενο Π.Δ.Ε, που ψηφίζεται από τη Βουλή των Ελλήνων, κατανέμεται από τον ίδιο το φορέα ανά Σ.Α.Ε-Μ. και ανά έργο. Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων εγκρίνεται υπό μορφή Συλλογικών Αποφάσεων (Σ.Α.) έργων και μελετών των πιο πάνω φορέων εκτέλεσης του Π.Δ.Ε.

2.2 Νομοθεσία για το Π.Δ.Ε.

ΓΕΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

-Ν. 2212/52 «Περί αναγραφής στον κρατικό προϋπολογισμό από του οικονομικού έτους 1952-1953 και εφεξής πιστώσεων δια δαπάνας προβλεπομένης υπό συμβάσεων έργου Δ.Ο.Σ. και Ο.Κ.Α. εις βάρος των κεφαλαίων της Ανασυγκροτήσεως» (Φ.Ε.Κ. 266/Α/52).

-Ν.Δ. 2957/54 «Περί Δημόσιων Επενδύσεων και συμπληρώσεως των σχετικών προς ταύτας διατάξεων του δημόσιου λογιστικού» (Φ.Ε.Κ. 186/Α/54).

-Ν.Δ. 4355/64 «Περί αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Συντονισμού» (Φ.Ε.Κ. 146/Α/64).

-Β.Δ. 120/60 «Περί ρυθμίσεως αρμοδιοτήτων συναφών προς έργα δημοσίων επενδύσεων» (Φ.Ε.Κ. 30/Α/60) όπως τροποποιήθηκε από το Β.Δ. 498/60 (Φ.Ε.Κ. 109/Α/60).

-Απόφαση αριθμ. ΧΔ 9035/30-7-73 «Γενικές διατάξεις που αναφέρονται στην εκτέλεση, χρηματοδότηση κ.λπ.: Έργων και Μελετών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων».

-Εγκύκλιος Υπουργείου Οικονομικών / Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους αριθμ.165943/30-10-72 «Οδηγίες που αφορούν τον τρόπο πραγματοποιήσεως, δικαιολογήσεως και ενταλματοποιήσεως δαπανών Δημοσίων Επενδύσεων (εκπονηθείσα από ομάδα εργασίας του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους)».

2.3 Π.Δ.Ε. για τα έτη 2011, 2012, 2013, 2014.

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΔΕ

ΕΤΟΣ 2011

Ο προϋπολογισμός του 2011 είναι ο πρώτος προϋπολογισμός με τον οποίο ξεκινάει να εμπεδώνεται η έννοια μιας δημοσιονομικής διαχείρισης με αναφορά στο σύνολο του δημοσίου τομέα. Το νέο πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης προβλέπει, μεταξύ άλλων την ενίσχυση του ρόλου του Κοινοβουλίου στον έλεγχο του Προϋπολογισμού, την υιοθέτηση ενός μεσοπρόθεσμου στρατηγικού πλαισίου, το οποίο θα εγκρίνεται από το Κοινοβούλιο και τη θέσπιση ενός αυστηρότερου πλαισίου έλεγχου των δημοσίων δαπανών.

Ο Προϋπολογισμός του 2011 εντάσσεται σε ένα μεσοπρόθεσμο φιλόδοξο σχέδιο δημοσιονομικής προσαρμογής και οικονομικής ανάπτυξης, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος και εγγύηση για τη χρηματοδότηση της οικονομίας μας από το μηχανισμό στήριξης της Ευρωζώνης και του ΔΝΤ.

Στο πλαίσιο αντιμετώπισης της δημοσιονομικής κρίσης και της ανάγκης για λήψη πρόσθετων μέτρων, αναθεωρήθηκαν οι πιστώσεις του ΠΔΕ 2010 με μείωση κατά 1.800 εκατ. ευρώ, ήτοι από 10.300 εκατ. ευρώ (ψηφισθείς προϋπολογισμός από τη Βουλή) σε 8.500 εκατ. Ευρώ.

Συνέπεια των ανωτέρω ήταν η μείωση του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ κατά 600 εκατ. ευρώ. Επιπλέον σύμφωνα με τον ν. 3845/6-5-2010 που αφορά στα μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τα Παραρτήματα III και IV που περιλαμβάνουν το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής (ΜΟΧΠ), καθώς και το Μνημόνιο Συνεννόησης, το εθνικό σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) μειώνεται περαιτέρω κατά 500 εκατ. ευρώ. Τέλος, η μείωση κατά 700 εκατ. ευρώ κρίθηκε επιβεβλημένη λόγω περαιτέρω περιστολής των δημοσίων δαπανών.

ΕΤΟΣ 2012

Για το έτος 2012 εκδόθηκε η εγκύκλιος απ. 10578/ΔΕ 1206/5-3-2012 έγκρισης και χρηματοδότησης ΠΔΕ 2012 και προγραμματισμός δαπανών 2013-2015, σύμφωνα με το ΜΠΔΣ 2011-2015 (ΑΔΑ: Β441Φ-9ΞΓ).

Βασικοί στόχοι και κατευθύνσεις της δημοσιονομικής πολιτικής για το 2012 είναι ο περιορισμός των δαπανών, η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και η συνέχιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με στόχο τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, την ενίσχυση της απασχόλησης και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.

Στο πλαίσιο αυτό ένας από τους βασικούς δημοσιονομικούς στόχους στην εκτέλεση του προϋπολογισμού του ΠΔΕ για το 2012 παραμένει η επίτευξη της απορρόφησης των προβλεπόμενων πόρων του ΕΣΠΑ και των λοιπών συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων (Αγροτικής Ανάπτυξης, Αλιείας κλπ), η εξασφάλιση δηλαδή της εισροής της κοινοτικής συνδρομής και στη συνέχεια η απορρόφηση των πόρων από τα λοιπά προγράμματα.

Ο προϋπολογισμός του 2012, εντάσσεται στο μεσοπρόθεσμο σχέδιο δημοσιονομικής προσαρμογής και οικονομικής ανάπτυξης. Βασικός στόχος του ΜΠΔΣ είναι ένας δημόσιος τομέας που θα παρέχει τις καλύτερες δυνατές υπηρεσίες στους πολίτες και θα μπορεί να χρηματοδοτείται με τις δικές του δυνάμεις, χωρίς ελλείμματα και υπερβολικές ανάγκες δανεισμού. Είναι το πρώτο πολυετές πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης, μέσα από το οποίο ξεκινά να υλοποιείται η δέσμευση για πολυετείς προϋπολογισμούς. Οι διαθέσιμοι πόροι για το έτος 2012 ανέρχονται σε 7.700 εκ. ευρώ ενώ οι δεσμεύσεις για την περίοδο 2013-2015 ανέρχονται συνολικά σε 14.110 εκ. ευρώ.

ΕΤΟΣ 2013

Με την απ. 12613/ΔΕ1311/21-3-2013 εγκύκλιο δόθηκαν οι οδηγίες για την έγκριση και χρηματοδότηση ΠΔΕ έτους 2013 και προγραμματίστηκαν οι δαπάνες ΠΔΕ 2014-

2016, σύμφωνα με το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Προσαρμογής 2013-2016 (ΑΔΑ: ΒΕ2ΠΦ-Π6Γ).

Οι διαδικασίες έγκρισης και χρηματοδότησης του ΠΔΕ 2013, καθώς και του προγραμματισμού των δαπανών του ΠΔΕ 2014 –2016, που περιγράφονται στην εγκύκλιο θα πρέπει να:

- α) είναι σύμφωνες με τη πολιτική και νομική δέσμευση της χώρας για την εφαρμογή των Μνημονίων και των εφαρμοστικών αυτών νόμων όπως κάθε φορά ισχύουν,
- β) ακολουθούν την τροχιά των αλλαγών και του εκσυγχρονισμού των διαδικασιών εκτέλεσης του ΠΔΕ που είναι σε εξέλιξη, αναμένεται να ολοκληρωθούν με τη λήξη του 2013 και στοχεύουν στην ριζική αναμόρφωση του πλαισίου χρηματοδότησης των δημοσίων επενδύσεων της χώρας.

Βασικός στόχος του ΜΠΔΣ 2013–2016 είναι να εισέλθει η χώρα σε μια μακρά περίοδο πρωτογενών πλεονασμάτων. Ταυτόχρονα, επιδιώκεται η εφαρμογή ενός μεγάλου εύρους πολιτικών και μέτρων για την τόνωση της οικονομίας ως προς την ανάπτυξη, την ανεργία, τη ρευστότητα και τη μείωση του ελλείμματος.

Βασική προτεραιότητα είναι ο εμπλουτισμός της οικονομικής πολιτικής με μέτρα και δράσεις που στοχεύουν στην άμεση επανεκκίνηση της οικονομίας με πρωταρχική μέριμνα την επιτάχυνση της απορρόφησης των κονδυλίων του ΕΣΠΑ 2007 – 2013.

Ταυτόχρονα το ΜΠΔΣ (2013–2016) αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας που γίνεται για τη βελτιστοποίηση της διαχείρισης του δημόσιου χρήματος, όπως αυτή αποτυπώθηκε θεσμικά με το νόμο 3871/2010 για «τη δημοσιονομική διαχείριση και ευθύνη», με ενίσχυση του ελέγχου από τους θεσμούς και λογοδοσία και διαφάνεια προς τους πολίτες.

Οι πόροι που απαιτούνται, κατά την κρίσιμη περίοδο 2013 –2016, για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της κυβέρνησης στους τομείς των υποδομών, της επιχειρηματικότητας, του ανθρώπινου κεφαλαίου και της Αυτοδιοίκησης, την ικανοποίηση των στόχων του Μνημονίου για το ΕΣΠΑ, και την έναρξη των έργων της νέας Προγραμματικής περιόδου 2014 –2020, ανέρχονται συνολικά σε 26,950 δισ. Ευρώ.

ΕΤΟΣ 2014

Στα πλαίσια εκτέλεσης Π/Υ έτους 2013 εκδόθηκε και η εγκύκλιος με απ. 32882/ΔΕ3828/26-7-2013 εκτίμησης πληρωμών έτους 2013 και προβλεπόμενων δαπανών στο πλαίσιο ΜΠΔΣ 2014 -2017 του ΠΔΕ (ΑΔΑ: ΒΛΒΠΦ-7Λ8), σύμφωνα με την οποία για την κατάρτιση του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων έτους 2014 καθώς και τον προγραμματισμό δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) στο πλαίσιο του ΜΠΔΣ 2014 –2017, το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας θα αξιολογήσει και επεξεργαστεί τα στοιχεία εκτιμήσεων και προβλέψεων των Φορέων Χρηματοδότησης ΠΔΕ ανά Πρόγραμμα.

Ειδικά για τις εκτιμήσεις πραγματοποιήσεων του συγχρηματοδοτούμενου ΠΔΕ 2013, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, η ικανοποίηση του στόχου $n+2$ ανά επιχειρησιακό πρόγραμμα καθώς και η επίτευξη του μνημονιακού στόχου απορρόφησης των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων 2007–2013, συνολικού ύψους 3,89 δις ευρώ σε κοινοτική συνδρομή για το 2013.

Για το έτος 2014 εκδόθηκε η εγκύκλιος απ. 18653/17-4-2014 έγκρισης και χρηματοδότησης ΠΔΕ 2014 και προγραμματισμός δαπανών 2014-2017, σύμφωνα με το ΜΠΔΣ 2015-2017 (ΑΔΑ: ΒΙΗΧΦ-8Α6).

Οι διαθέσιμοι πόροι κατά την περίοδο 2014 – 2017 για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της κυβέρνησης στους τομείς των υποδομών, της επιχειρηματικότητας, του ανθρώπινου κεφαλαίου και της Αυτοδιοίκησης, για την ικανοποίηση των στόχων απορρόφησης του ΕΣΠΑ και για την έναρξη των έργων της νέας Προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020 ανέρχονται συνολικά σε 26,600 δις. Ευρώ.

Βασικός δημοσιονομικός στόχος στην εκτέλεση του προϋπολογισμού του ΠΔΕ για το 2014 είναι η επίτευξη της απορρόφησης των προβλεπόμενων πόρων των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων (ΕΣΠΑ, Αγροτικής Ανάπτυξης, Αλιείας κ.λ.π.) της περιόδου 2007- 2013 και η επιτυχής και έγκαιρη έναρξη των προγραμμάτων της νέας περιόδου 2014-2020, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η εισροή της κοινοτικής συνδρομής. Σημαντική είναι και η υλοποίηση των λοιπών

προγραμμάτων του εθνικού σκέλους με στόχο την συνέργεια με τα Συγχρηματοδοτούμενα έργα.

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΔΕ (2010-2014) (Σε εκατ.ευρώ)

ΕΤΗ	ΕΘΝΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟ ΠΔΕ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ % ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΕΤΟΣ
2010	2.218	6.236	8.454	-11,8
2011	1.885	4.722	6.608	-21,8
2012	1.412	4.710	6.122	3,7
2013	783	5.867	6.650	0,0
2014	700	6.100	6.800	2,3

Πηγή: Κρατικός Προϋπολογισμός 2015

Παρατηρείται στη διάρκεια της τετραετίας 2010-2014 μία σταθερότητα ως προς το σύνολο των πόρων. Παρά τη μείωση των ποσών από εθνικούς πόρους, υπάρχει αύξηση των αντίστοιχων κονδυλίων από το συγχρηματοδοτούμενο ΠΔΕ, (ΕΣΠΑ κλπ.) με αποτέλεσμα οι συνολικοί πόροι να εμφανίζονται περίπου σταθεροί.

2.4 Γενικά για τα Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα.

Β. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2007-2013

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 - 2013 αποτελεί το έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2007-2013.

Εκπονήθηκε στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής προσέγγισης για την Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία το ΕΣΠΑ «...εξασφαλίζει ότι η συνδρομή από τα Ταμεία συμβαδίζει με τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή και προσδιορίζει το σύνδεσμο μεταξύ των κοινοτικών προτεραιοτήτων αφενός και του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων αφετέρου».

Για τη διαμόρφωση του ΕΣΠΑ 2007-2013 ως εγγράφου προγραμματισμού, αξιοποιήθηκαν εισροές από ένα σημαντικό αριθμό προτάσεων που υπεβλήθησαν στο Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, κατευθύνσεων - πολιτικών επιλογών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και ποσοτικών δεδομένων και μελετών.

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2005, με τις οποίες διασφαλίσθηκαν έως το 2013 οι πόροι της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής για τη χώρα, οι νέοι Κανονισμοί των Ταμείων της ΕΕ, καθώς και οι Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής, αποτέλεσαν το πλαίσιο στο οποίο βασίστηκαν, μεταξύ των άλλων, οι εθνικές αρχές προκειμένου να προσεγγίσουν τις βασικές παραμέτρους του αναπτυξιακού προγραμματισμού και να καταρτίσουν το ΕΣΠΑ.

Βάσει των ανωτέρω, η στοχοθεσία του ΕΣΠΑ διατυπώθηκε σε 4 επίπεδα:

- στο επίπεδο των στρατηγικών στόχων του ΕΣΠΑ,
- στο επίπεδο των θεματικών (5) και χωρικών (3) προτεραιοτήτων, όπως απαιτείται από το Γενικό Κανονισμό των Ταμείων,
- στο επίπεδο των Γενικών Στόχων (17), στους οποίους αναλύεται κάθε θεματική προτεραιότητα,
- στο επίπεδο των ειδικών στόχων και των κύριων μέσων επίτευξης.

Παράλληλα, η αναπτυξιακή στρατηγική διαμορφώθηκε και με γνώμονα εθνικές πολιτικές που διατυπώνονται σε στρατηγικά έγγραφα όπως η Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2006-2008, η Ψηφιακή Στρατηγική 2006-2013, το «Σχέδιο Ανάπτυξης Μεταφορών 2007-2013 και

εικοσαετίας», Εθνική Λιμενική Πολιτική, το Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013 κλπ.

Το πλαίσιο χρηματοδότησης διαμορφώθηκε στη βάση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2005 και των προδιαγραφών - περιορισμών των νέων Κανονισμών και προέκυψε με βάση τις αναπτυξιακές ανάγκες ανά τομέα και Περιφέρεια. Βασική επιλογή ήταν η βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων της νέας προγραμματικής περιόδου προς όφελος της ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας.

Η διάρθρωση του ΕΣΠΑ σε Επιχειρησιακά Προγράμματα

Η αρχιτεκτονική των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) του ΕΣΠΑ 2007–2013 διαμορφώθηκε έτσι ώστε να υλοποιηθούν με το βέλτιστο τρόπο οι στρατηγικές επιλογές της χώρας, ενώ λήφθηκαν υπόψη τα νέα δεδομένα της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 (63% του πληθυσμού της χώρας σε καθεστώς μεταβατικής στήριξης).

Το νέο σχήμα χαρακτηρίζεται από μικρότερο πλήθος Επιχειρησιακών Προγραμμάτων σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο 2000-2006, που οδηγεί σε πιο ευέλικτο σχήμα διαχείρισης: ο στρατηγικός σχεδιασμός της χώρας για την περίοδο 2007-2013 θα υλοποιηθεί μέσα από **οκτώ (8) Τομεακά ΕΠ, πέντε (5) Περιφερειακά ΕΠ και δεκατέσσερα (14) Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας**. Την περίοδο 2007-2013 το σύνολο των υποδομών προσπελασιμότητας θα υλοποιηθεί πλέον στο πλαίσιο ενός τομεακού ΕΠ, ενώ για τους τομείς της υγείας και του πολιτισμού δεν θα υπάρχει πλέον διακριτό ΕΠ και οι σχετικές δράσεις θα υλοποιηθούν από Περιφερειακά και Τομεακά ΕΠ.

ΤΟΜΕΑΚΑ ΕΠ

Τα ακόλουθα προγράμματα αποτελούν τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, όπως αυτά εγκρίθηκαν επίσημα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το διάστημα Οκτωβρίου - Νοεμβρίου 2007.

- ΕΠ Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξης
- ΕΠ Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας
- ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα
- ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση
- ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
- ΕΠ Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
- ΕΠ Διοικητική Μεταρρύθμιση
- ΕΠ Τεχνική Υποστήριξης Εφαρμογής
- ΕΠ Εθνικό Αποθεματικό Απροβλέπτων

Περιφερειακά ΕΠ

Για την υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, η Ελλάδα χωρίσθηκε σε πέντε χωρικές ενότητες, στις οποίες αντιστοιχούν πέντε Περιφερειακά Επιχειρησιακά (ΠΕΠ), ως εξής:

- ΠΕΠ Μακεδονίας - Θράκης
- ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων
- ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου
- ΠΕΠ Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου
- ΠΕΠ Αττικής

Τα ΠΕΠ θα συμβάλουν στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων συμπληρωματικά με τα τομεακά προγράμματα, με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στις ανάγκες κάθε χωρικής ενότητας / Περιφέρειας.

Σε κάθε περίπτωση, τα ΠΕΠ για όλες τις Περιφέρειες θα καλύψουν ένα κοινό κορμό παρεμβάσεων ως εξής:

- **κοινωνικές υποδομές**
- **υγεία και κοινωνική αλληλεγγύη**
- **πολιτισμός**
- **έργα προσπελασιμότητας και περιβάλλοντος τοπικής κλίμακας**

- πολιτικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης
- πολιτικές ενίσχυσης ορεινών, μειονεκτικών, νησιωτικών περιοχών

Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας

Στη νέα προγραμματική περίοδο, τα Προγράμματα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας αντικαθίστανται από τα Προγράμματα του Στόχου III «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία».

Ο συνολικός προϋπολογισμός των προγραμμάτων του στόχου III ανέρχεται στα 8,7 δις ευρώ, εκ των οποίων 210 εκατ. ευρώ ΕΤΠΑ αντιστοιχούν στην Ελλάδα.

Διασυνοριακά Προγράμματα

Στο πλαίσιο αυτό και όσον αφορά στα Προγράμματα Διασυνοριακής Συνεργασίας, η Ελλάδα συμμετέχει σε έξι Προγράμματα, συνολικού προϋπολογισμού, που ξεπερνά τα 320.000.000 ευρώ, τη Διαχειριστική Αρχή των οποίων εξακολουθεί να διατηρεί. Τα Προγράμματα είναι τα εξής:

- Πρόγραμμα «Ελλάδα-Βουλγαρία», προϋπολογισμού 110.735.958 ευρώ
- Πρόγραμμα «Ελλάδα-Ιταλία», προϋπολογισμού 88.955.170 ευρώ
- Πρόγραμμα «Ελλάδα-Κύπρος», προϋπολογισμού 44.593.923 ευρώ
- Πρόγραμμα «Ελλάδα-Αλβανία», προϋπολογισμού 22.143.015 ευρώ
- Πρόγραμμα «Ελλάδα-ΠΓΔΜ», προϋπολογισμού 24.810.005 ευρώ
- Πρόγραμμα «Ελλάδα-Τουρκία», * Το Πρόγραμμα «Ελλάδα-Τουρκία» έχει τεθεί σε αναστολή

Η Ελλάδα συμμετέχει και σε τρία (3) Προγράμματα πολυμερούς διασυνοριακής συνεργασίας:

- Πρόγραμμα Αδριατικής, (Ελλάδα, Ιταλίας, Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, Μαυροβουνίου, Αλβανίας, Σερβίας και Σλοβενίας).

- Θαλάσσια Λεκάνη της Μεσογείου, με επιλέξιμες περιοχές από όλες τις χώρες που βρέχονται από τη Μεσόγειο Θάλασσα.
- Μαύρη Θάλασσα, (Ελλάδα, Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Ρωσία, την Τουρκία, το Αζερμπαϊτζάν, την Ουκρανία, τη Γεωργία, τη Ρουμανία και τη Μολδαβία).

Διακρατικά Προγράμματα

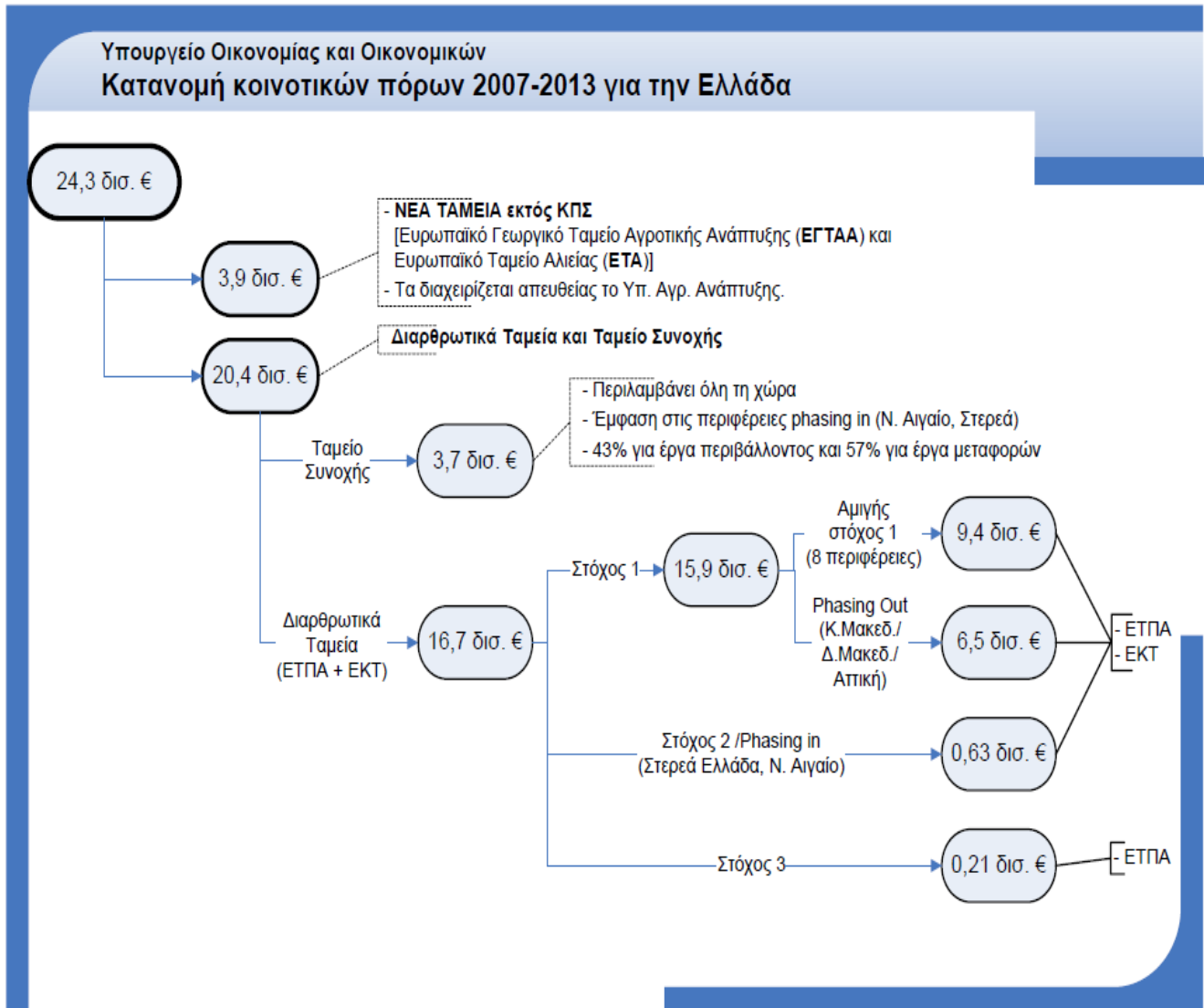
Η Ελλάδα συμμετέχει σε δύο διακρατικά προγράμματα. Συγκεκριμένα:

- Μεσογειακός Χώρος, (Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, η Γαλλία, η Πορτογαλία, το Ηνωμένο Βασίλειο-Γιβραλτάρ, η Μάλτα, η Κύπρος, η Σλοβενία, η Κροατία και η Βοσνία και Ερζεγοβίνη). Ο προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται σε 193.191.331 ευρώ.
- Χώρος Νοτιοανατολικής Ευρώπης, στο οποίο συμμετέχουν οκτώ (8) κράτη-μέλη της ΕΕ (Ιταλία, Αυστρία, Ουγγαρία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Ελλάδα), καθώς και η Μολδαβία, η Κροατία, η Σερβία, το Μαυροβούνιο, η Βοσνία και Ερζεγοβίνη, η Αλβανία, η ΠΓΔΜ και η Ουκρανία. Ο προϋπολογισμός του ανέρχεται σε 206.691.645 ευρώ.

Διαπεριφερειακό Πρόγραμμα

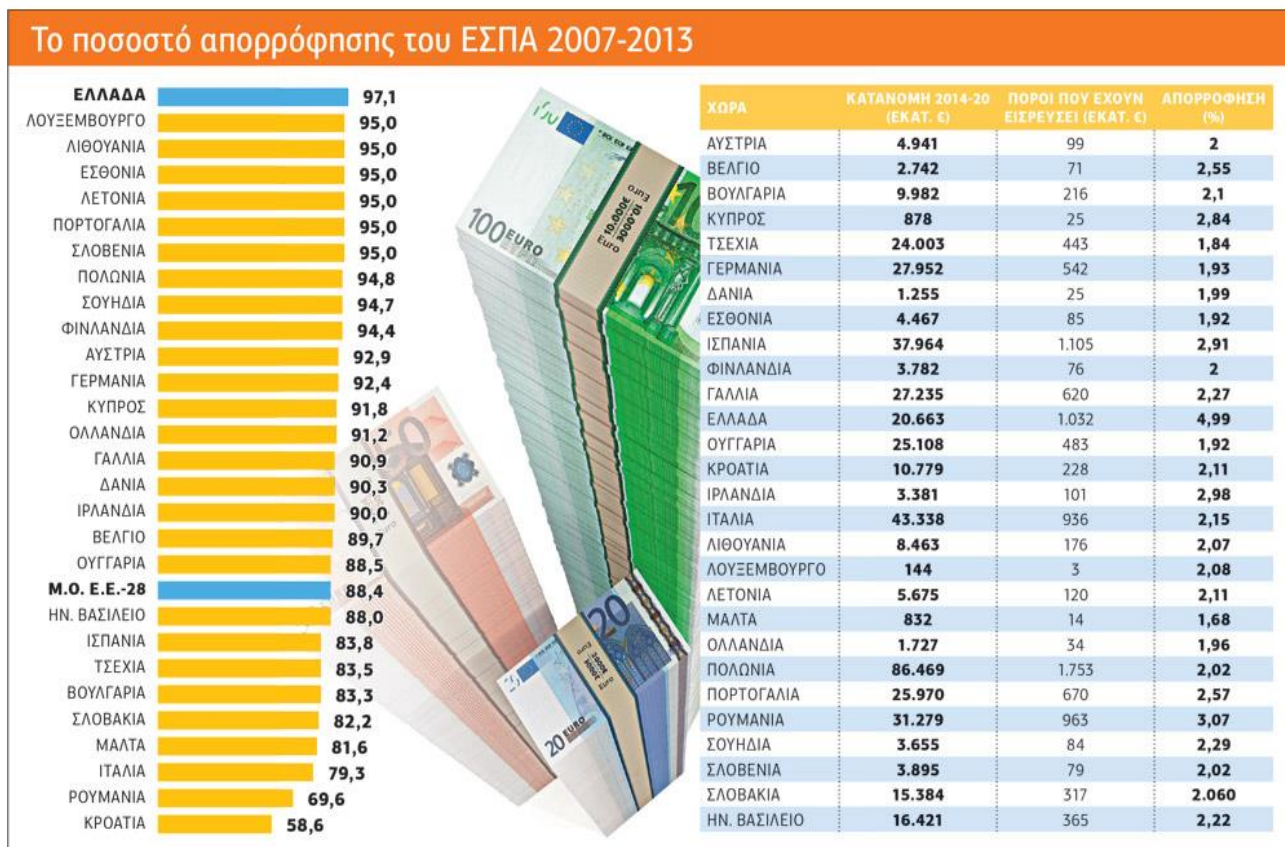
Η Ελλάδα συμμετέχει στο διαπεριφερειακό πρόγραμμα INTERREG IV C, στο οποίο συμμετέχουν όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ –πλην της Γερμανίας–, καθώς και η Νορβηγία και η Ελβετία. Ο προϋπολογισμός του ανέρχεται σε 321.321.762 ευρώ

Διάγραμμα χρηματοδοτικής κατανομής κοινοτικών πόρων 2007-2013 για την Ελλάδα από διάφορα διαρθρωτικά ταμεία. Το Συνολικό ποσό των 24,3 δις ευρώ κατανέμεται στα διάφορα ταμεία όπως φαίνεται στον κάτωθι πίνακα.

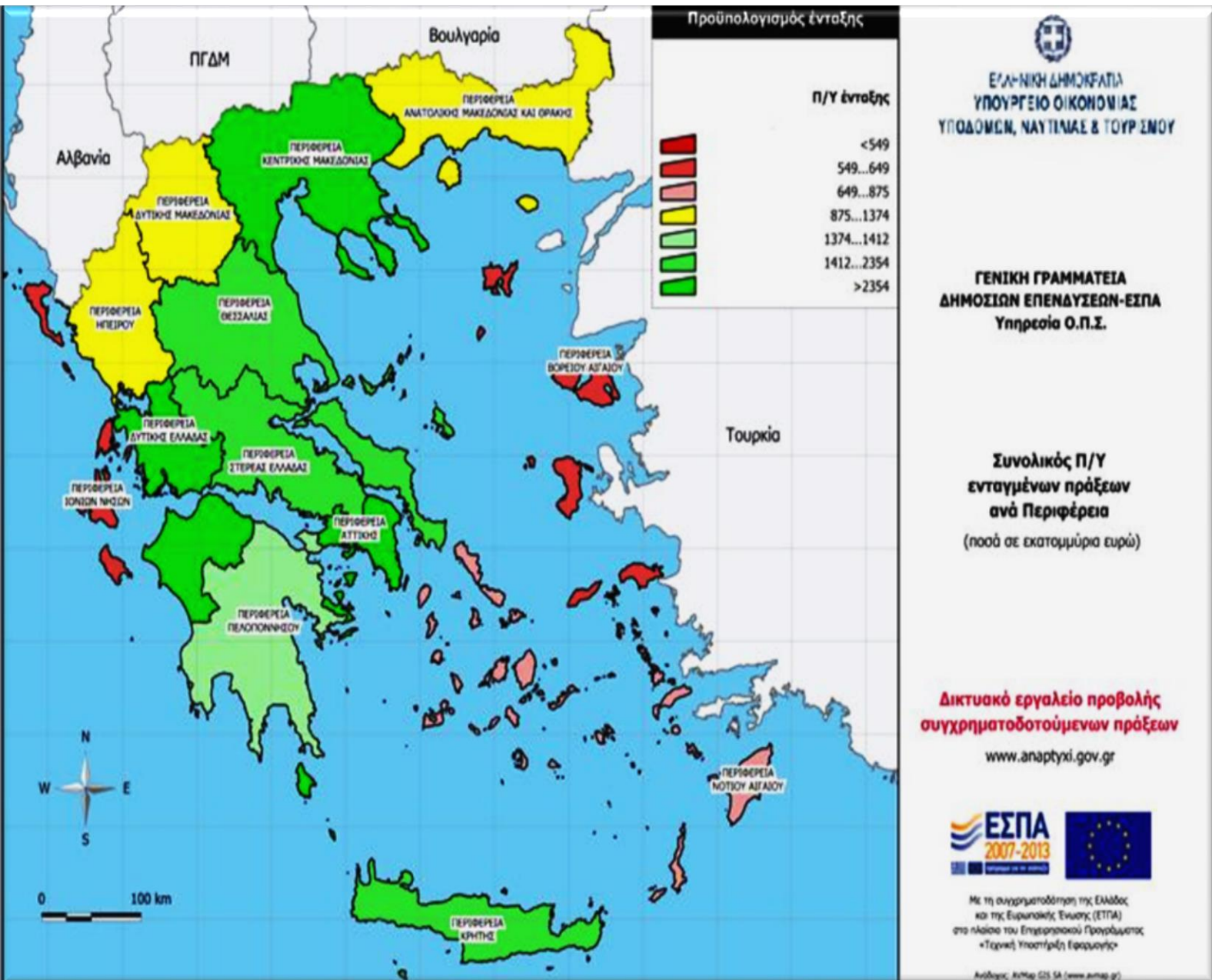
Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών

Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2007-2013

Το ύψος της απορρόφησης και η συσχέτισή του με τις υπόλοιπες χώρες – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας Ανάπτυξης & Τουρισμού

Η Συνολική Εικόνα της Επικράτειας

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας

Η εικόνα του ΕΣΠΑ 2007-2013 ανα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Συνολική εικόνα σε εκατ ευρώ)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Συγχρ/νη Δημόσια Δαπάνη	Συγχρ/νη Δημόσια Δαπάνη Ενταγμένων Έργων	Συγχρ/νη Δημόσια Δαπάνη Νομικών Δεσμεύσεων	Ποσοστό Νομικών Δεσμεύσεων	Συγχρ/νη Πραγματοποιηθείσα Δημόσια Δαπάνη	Ποσοστό Πραγμ/σας Δαπάνης
Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη	1.720.000.000 €	3.644.739.685 €	2.652.213.922 €	154,2 %	1.949.803.789 €	113,36 %
Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας	4.160.160.864 €	5.122.171.889 €	4.940.293.484 €	118,75 %	4.401.657.353 €	105,8 %
Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα	1.456.000.000 €	2.296.070.914 €	2.228.463.564 €	153,05 %	1.615.849.129 €	110,98 %
Ψηφιακή Σύγκλιση	605.000.000 €	1.019.003.751 €	908.651.347 €	150,19 %	793.042.397 €	131,08 %
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού	2.829.004.568 €	3.407.889.717 €	3.280.327.205 €	115,95 %	2.773.129.104 €	98,02 %
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση	1.694.117.722 €	1.891.367.166 €	1.849.759.679 €	109,19 %	1.614.509.367 €	95,3 %
Διοικητική Μεταρρύθμιση	435.701.631 €	602.728.933 €	528.397.395 €	121,28 %	432.775.417 €	99,33 %
Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής	264.705.883 €	319.254.862 €	304.659.455 €	115,09 %	240.858.062 €	90,99 %
Μακεδονία - Θράκη	2.575.000.000 €	4.072.504.447 €	3.584.605.855 €	139,21 %	2.902.981.745 €	112,74 %
Δυτική Ελλάδα - Πελοπόννησος - Ιόνιοι Νήσοι	899.000.000 €	1.601.590.194 €	1.459.459.100 €	162,34 %	1.062.851.979 €	118,23 %
Κρήτη & Νήσοι Αιγαίου	863.300.178 €	1.665.992.184 €	1.570.959.773 €	181,97 %	1.270.172.716 €	147,13 %
Θεσσαλία - Στερεά Ελλάδα - Ήπειρος	1.105.000.000 €	1.965.600.843 €	1.870.468.032 €	169,27 %	1.523.799.642 €	137,9 %
Αττική	2.238.000.000 €	3.667.269.386 €	3.266.983.590 €	145,98 %	2.487.923.186 €	111,17 %
Εθνικό Αποθεματικό Απροβλέπτων	175.059.298 €	246.100.776 €	243.393.571 €	139,03 %	208.951.410 €	119,36 %
ΣΥΝΟΛΟ:	21.020.050.144 €	31.522.284.747 €	28.688.635.974 €	136,48 %	23.278.305.298 €	110,74 %

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας

Η Διαχρονική απορρόφηση του ΕΣΠΑ

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας

Ετήσιος στόχος απορρόφησης ΕΣΠΑ

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας

Γεωγραφική ανάλυση πληρωμών

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας

Β ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Ο Καλλικρατικός Δήμος Μεσσήνης

3.1 Θεσμικό Πλαίσιο Επιχειρησιακού Προγράμματος Δήμων.

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στο Νέο Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α/2007, άρθρα 203, 207, θεσπίζεται υποχρεωτικά, η κατάρτιση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στους ΟΤΑ α' βαθμού, με πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους.

Νε το Νέο Νόμο 3852/2010 «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ», η παραπάνω υποχρέωση γίνεται αναγκαία.

Το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο στηρίζεται το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνει:

- Την Υ.Α 18183 (ΦΕΚ 534/Β/2007. Περιεχόμενο Δομή και τρόπος κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΟΤΑ.
- Την Υ.Α. 5694 (ΦΕΚ 382/Β/2011. Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 18183/2-4-2007 Υπουργικής Απόφασης.
- Το Π.Δ. 185/12-09-2007 (ΦΕΚ 221/Α') Οργανα και Διαδικασία Κατάρτισης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των ΟΤΑ.

3.2 Εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2011 - 2014.

Ο Δήμος Μεσσήνης βρίσκεται στο Νομό Μεσσηνίας, είναι δήμος της περιφέρειας Πελοποννήσου που συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αιπείας, Ανδρούσας, Αριστομένους, Βουφράδων, Ιθώμης, Μεσσήνης, Πεταλιδίου και την κοινότητα Τρικόρφου. Έδρα του δήμου ορίστηκε η Μεσσήνη.

Ο Δήμος Μεσσηνίας βρίσκεται στην δυτική πλευρά του ποταμού Παμίσου και απέχει από τη πρωτεύουσα του νομού, την Καλαμάτα, 10 χιλιόμετρα. Η έκταση του νέου Δήμου είναι 563,7 τ.χλμ και ο πληθυσμός του 23.482 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2011.

Ο Δήμος Μεσσηνίας είναι τρίτος στο Νομό Μεσσηνίας, μετά το Δήμο Καλαμάτας και Τριφυλίας ως προς το μέγεθος του πληθυσμού και αποτελεί το 18,80% του συνόλου του Νομού. Διαθέτει πλούσια ακτογραμμή που εκτείνεται σε ολόκληρη την νότιοανατολική πλευρά του. Οι ακτές του δήμου είναι ποικιλόμορφες, με το ένα μέρος όμως, λόγω της μορφολογίας τους, να μην είναι προσβάσιμο. Το μεγαλύτερο κομμάτι της ακτογραμμής είναι κατάλληλο για κολύμβηση με καθαρά νερά και ποικιλία ακτών, αμμώδης αλλά και με βότσαλα (Χρυσή Αμμος ή Μάτι, Βελίκα, Ανάληψη, Μπούκα κ.ά).

Ο Δήμος Μεσσηνίας με έδρα τη πόλη της Μεσσηνίας αποτελείται στο σύνολο του από αγροτικά δημοτικά και κοινοτικά διαμερίσματα (εκτός του πρώην Δ.Δ.

Μεσσήνης που αποτελεί αστικό δημοτικό διαμέρισμα) με την πλειοψηφία τους να χαρακτηρίζονται ως πεδινά (Πεδινά:37, Ημιορεινά: 22, Ορεινά: 11).

Η πρόσβαση προς το Δήμο από την πρωτεύουσα της χώρας γίνεται μέσω του νέου αυτοκινητόδρομου Κόρινθος – Τρίπολη – Καλαμάτα. Ο Δήμος διαθέτει επαρκές οδικό δίκτυο (εθνικό, επαρχιακό, δημοτικό, αγροτικό) για την εξυπηρέτηση των κατοίκων. Πλησίον των ορίων του Δήμου βρίσκεται και το διεθνές αεροδρόμιο Καλαμάτας.

Μετά την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτη, στο τέλος του 2011 ολοκληρώθηκε το πρώτο για το Δήμο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Αποτελεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής και οργανωτικής - λειτουργικής ανάπτυξης για την περίοδο 2011-2014, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Ειδικότερα, αποτελεί ένα πλαίσιο στρατηγικών στόχων και προτεραιοτήτων που εξειδικεύονται σε δράσεις με ορίζοντα τριετίας, για την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την αναβάθμιση της οργάνωσης των υπηρεσιών του Δήμου.

Η **βασική στρατηγική επιλογή** της Δημοτικής Αρχής είναι η ανάδειξη του Δήμου σε αγροτικό, τουριστικό, επιστημονικό - τεχνολογικό κέντρο και ταυτόχρονα ένα Δήμο ανοιχτό, λειτουργικό και ελκυστικό με αναβαθμισμένη ποιότητα ζωής για τους πολίτες. Ένα Δήμο ο οποίος θα δημιουργεί ικανοποιητικά εισοδήματα και θέσεις εργασίας, θα προσφέρει υψηλή ποιότητα περιβάλλοντος και διαβίωσης στους κατοίκους της και θα διαθέτει ένα πλέγμα κοινωνικής προστασίας για τις ευπαθείς ομάδες.

Οι **6 Στρατηγικοί Άξονες** που επιλέγονται για την υλοποίηση του οράματος και της αποστολής του Δήμου αφορούν στα εξής:

- **Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής** με έμφαση στις **Υποδομές**
- **Ανάπτυξη Γεωργοκτηνοτροφικής Παραγωγής, Αλιείας και Μεταποίησης των Αγροτικών Προϊόντων** με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των παραγόμενων γεωργο-κτην/κών προϊόντων
- **Στήριξη της Τοπικής Οικονομίας και της Απασχόλησης**, με έμφαση στον **Τουρισμό και τον Δευτερογενή Τομέα**

- **Ενίσχυση Κοινωνικής Πολιτικής, Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού**, με στόχο την ανάπτυξη κοινωνικών δικτύων προστασίας
- **Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας** του Δήμου για την παροχή Αναβαθμισμένων Υπηρεσιών προς τους πολίτες
- **Δημιουργία Συνεργασιών και Ανάπτυξη της Εξωστρέφειας** σε κρίσιμες παρεμβάσεις οι οποίες ενισχύουν την θέση του Δήμου σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο

3.3 Αξιολόγηση της κατάστασης της περιοχής του δήμου και εντοπισμός των κρίσιμων ζητημάτων τοπικής ανάπτυξης.

Η μέθοδος της Ανάλυσης SWOT εξασφαλίζει τη σύνδεση των δύο επιπέδων ανάλυσης, δηλαδή τη σύνδεση των εσωτερικών παραγόντων ανάπτυξης (μικρο-κλίμακα ανάλυσης) με τους παράγοντες του γενικού περιβάλλοντος (εξωτερικό περιβάλλον, μακρο-οικονομική κλίμακα ανάλυσης). Και στα δύο επίπεδα ανάλυσης (εσωτερικό και εξωτερικό) καταγράφονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της περιοχής.

Η ανάλυση SWOT έχει απώτερο στόχο να αναδειχθούν τα κρίσιμα ζητήματα τοπικής ανάπτυξης, ανά θεματικό τομέα, με βάση τα οποία πρέπει να προσδιοριστεί στη συνέχεια ο στρατηγικός σχεδιασμός του Δήμου.

H S.W.O.T. ΑΝΑΛΥΣΗ

Στρατηγικός Άξονας: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

Με έμφαση στο: ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ - ΥΔΡΕΥΣΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ - ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ)

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΑΠΕΙΛΕΣ

- Η δυσλειτουργία **θεσμικού πλαισίου**.

- Η **οικονομική Κρίση** η οποία έχει σαν αποτέλεσμα τον περιορισμό των δαπανών του Δήμου.
- Η οικιστική ανάπτυξη στο βαθμό που πραγματοποιείται εκτός οικισμών οδηγεί στην **αστική διάχυση**.
- Η επιδείνωση του **κυκλοφοριακού προβλήματος** του κέντρου της πόλης.
- Το Πρόβλημα συλλογής μεταφοράς και επεξεργασίας και διάθεσης παραγόμενων **αστικών λυμάτων**.
- Η **χωματερή στα Λιμενικά**.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

- Η περιοχή που λειτουργεί ως **πόλος έλξης πληθυσμού λόγω γειτνίασης με το κέντρο του Νομού**.
- Στην περιοχή διατηρούνται υψηλά ποσοστά **του πληθυσμού που απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα** σε σχέση με το επίπεδο της χώρας. Η **γεωγραφική θέση του Δήμου**, η γειτνίαση με το αεροδρόμιο, το ΤΕΙ, η οδική σύνδεσή με την Καλαμάτα, αποτελεί ένα συγκριτικό πλεονέκτημα.
- Η ύπαρξη αξιόλογου **φυσικού υδάτινου περιβάλλοντος**.
- Η δυνατότητα συνεργασίας μέσω διαδημοτικών συνεργασιών.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

- Η συνύπαρξη και συχνά γειτνίαση **αντικρουόμενων χρήσεων γης**.
- Η συρρίκνωση των φυσικών, οικολογικών και παραγωγικών πόρων.
- Η έλλειψη **οργανωμένων χώρων στάθμευσης**.
- Η μη ενεργοποίηση νέων **οικιστικών επεκτάσεων**.
- Το έντονο **κυκλοφοριακό πρόβλημα** στο κέντρο.
- Η έλλειψη χώρων **πρασίνου και κοινωφελών χώρων**, κυρίως στην έδρα του Δήμου.
- Η σχεδόν πλήρης **ανυπαρξία αποχετευτικού δικτύου** στις ΔΕ του Δήμου.

- Την Ανυπαρξία **συστημάτων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας**, φωτοβολταϊκών, ανεμογεννητριών κλπ.
- Η **λειψυδρία** που παρατηρείται τους θερινούς μήνες.
- Το προβληματικό **οδικό δίκτυο** στην περιοχή μελέτης (ασυμμετρία οδικού δικτύου, προσβασιμότητα).

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- Οι δυνατότητες χρηματοδότησης έργων που ανοίγονται μέσω των νέων εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων της **Δ προγραμματικής περιόδου**.
- Ο σχεδιαζόμενος **δυτικός άξονας** της χώρας δημιουργεί νέες προοπτικές προσπελασιμότητας.
- Η παραχώρηση του **αεροδρομίου Τριόδου για μηχανοκίνητο αθλητισμό**.
- Οι ευκαιρίες για ένταξη σε **προγράμματα μείωσης κατανάλωσης ενέργειας των δημοτικών κτιρίων**.
- Ο σχεδιασμός για την **δημιουργία χώρων στάθμευσης (ελεγχόμενων και μη) και κυκλοφοριακών ρυθμίσεων**.
- Η προώθηση της κοινωνικής οικονομίας από **διάφορες πηγες χρηματοδότησης**. Οι νέες ευκαιρίες που δίνονται μέσα από **νέες τεχνολογίες**.
- Η προοπτική αξιοποίησης της **αρχαίας Μεσσήνης ως τουριστικός πόλος έλξης**.

ΤΑ ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ανάγκη και εφαρμογή οργανωμένου και επικαιροποιημένου χωρικού σχεδίου ανάπτυξης της πόλης και των δημοτικών ενοτήτων που θα δώσει έμφαση στην αντιμετώπιση των συγκρούσεων χρήσεων γης και στην περαιτέρω βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη της περιοχής.

Στρατηγικός Άξονας: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΠΑΙΔΕΙΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Με έμφαση στην: ΥΓΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ - ΙΣΟΤΗΤΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ - ΠΑΙΔΕΙΑ/ΝΕΟΛΑΙΑ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΑΠΕΙΛΕΣ

- Η σχετική αδυναμία ύπαρξης επαρκών **υποστηρικτικών κοινωνικών δομών για τους νέους.**
- Η δυσκολία στην υλοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων μέσω του ΝΠ Αρχαία Μεσσήνη διότι δεν προβλέπεται επιχορήγηση.
- Η κατακόρυφη αύξηση του **δείκτη γήρανσης.**

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

- Η ιδιαίτερη **ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.**
- Η ενεργοποίηση τοπικών **συλλόγων με διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις.** Οι υψηλοί ρυθμοί βελτίωσης του **εκπαιδευτικού επιπέδου** του Δήμου.
- Η λειτουργία του **Μουσείου χαρακτηριστικής Τ. Κατσουλίδη.**
- Η **επαρκής κοινωνική υποδομή** στην έδρα του Δήμου.
- Ο ικανοποιητικός βαθμός πολιτιστικής δραστηριότητας.
- Η συνεργασία με πιστοποιημένους φορείς για την υλοποίηση προγραμμάτων **κατάρτισης νέων.**
- Η αναβάθμιση των υπηρεσιών **Υγείας.**

- Η συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη για την δημιουργία **τράπεζας αίματος**.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

- Η μη επαρκής ανάδειξη των **αρχαιολογικών μνημείων και χώρων**.
- Η Αδυναμία στην αποπεράτωση των πολιτιστικών έργων λόγω της εμπλοκής πολλών φορέων.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- Η δημιουργία **Αρχαιολογικού Μουσείου Μεσσήνης**.
- Η ένταξη **έργων πολιτισμικού χαρακτήρα** σε Επιχειρησιακά Προγράμματα.
- Η ανάδειξη του πολιτιστικού χαρακτήρα μέσω της αξιοποίησης **τοπικών συλλόγων και αξιόλογων ιστορικών κτιρίων**.
- Δημιουργία **Πολυδύναμου Πολιτιστικού και Εκθεσιακού Κέντρου**.

ΤΑ ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ανάγκη ανάδειξης της πολιτιστικής και ιστορικής ταυτότητας και αξιοποίησης εγκαταλελειμμένων κτιρίων στα τοπικά διαμερίσματα. Ανάγκη Βελτίωσης, Συστήρησης και Κατασκευής Αθλητικών Εγκαταστάσεων καθώς και Οργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων και προώθηση του μηχανοκίνητου αθλητισμού. Ανάγκη για την αναβάθμιση και κατασκευή νέων περιφερειακών υποδομών υγείας. Η βελτίωση των συστημάτων και υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας ηλικιωμένων, νηπίων. Η ανάγκη για προώθηση Κοινωνικής Συνοχής και Αλληλεγγύης λόγω της συνεχής αύξησης των οικονομικών μεταναστών και της στήριξης της ζωής των τοπικών διαμερισμάτων από αυτούς ΡΟΜΑ.

Στρατηγικός Άξονας: **ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ**

Με έμφαση στην: **ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ**

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΑΠΕΙΛΕΣ

- Η **γεωργική γη** συμπιέζεται λόγω οικιστικής πίεσης.
- Η μειωμένη **επιχειρηματικότητα** και μη επαρκείς ανάδειξη των αγροτικών προϊόντων.
- Η έλλειψη εκσυγχρονισμού **μεταποιητικών μονάδων**.
- Τα υψηλά ποσοστά **ανεργίας** γυναικών και των νεαρών-νέων ατόμων.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

- Η ανάδειξη περιοχής **Μπούκας σε οικιστική περιοχή** υψηλών προδιαγραφών.
- Η ενίσχυση της τοπικής οικονομίας, της **αγροτικής, κτηνοτροφικής παραγωγής και του αλιευτικού** τομέα.
- Η δημιουργία μικρών – μεσαίων επιχειρήσεων.
- Στήριξη και προώθηση **βιολογικής καλλιέργειας και της τυποποίησης προϊόντων ποιότητας**.
- Η ενίσχυση της **γυναικείας απασχόλησης**.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

- Μεγάλο ποσοστό **μη ενεργοποιήσιμου πληθυσμού** ιδιαίτερα του γυναικείου φύλου.
- Ο μικρομεσαίος χαρακτήρας των επιχειρήσεων και η αδυναμία προσαρμογής τους στα νέα δεδομένα της κοινωνίας της πληροφορίας.
- Στο σύνολό του ο Δήμος Μεσσήνης δεν παρουσιάζει έντονη **τουριστική δραστηριότητα**.

- Η αδυναμία δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- Η συνεχώς αυξανόμενη σημασία του **τουρισμού** στο νομό της Μεσσηνίας και η δυνατότητες ανάπτυξης τουριστικών υποδομών.
- Η αναμενόμενη ζήτηση για **παραθεριστική κατοικία**.
- Η οργανωμένη παραλία της περιοχής της Μπούκας
- Η **υποβολή προτάσεων και ένταξη έργων στο ΕΣΠΑ**.

ΤΑ ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

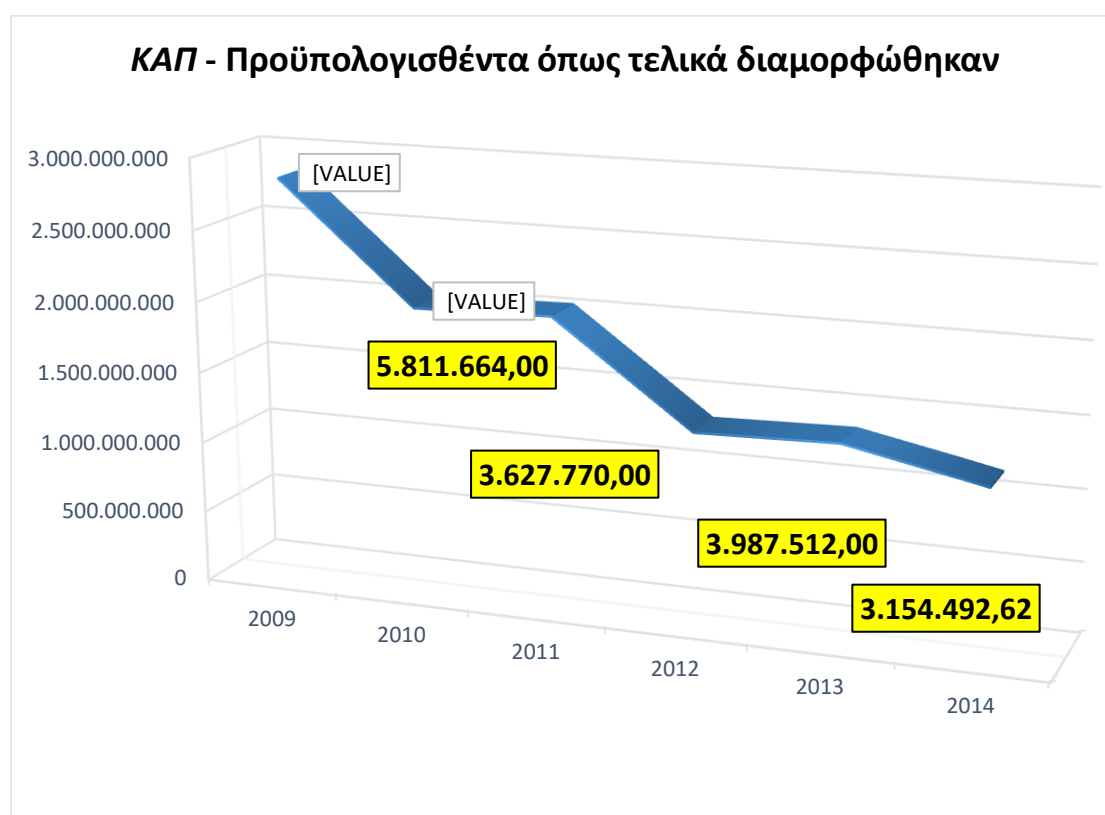
Η ανάγκη για την ενίσχυση της αγρό-κτηνοτροφικής παραγωγής και αλιείας στην περιοχή. Η ανάγκη προώθησης της τοπικής ανάπτυξης με μέτρα για τη στήριξη της γεωργίας, της μεταποίησης αγροτικών προϊόντων και άλλων υπηρεσιών.

3.4 Οικονομική Κατάσταση βάσει χρηματοδότησης τα έτη 2011 - 2014

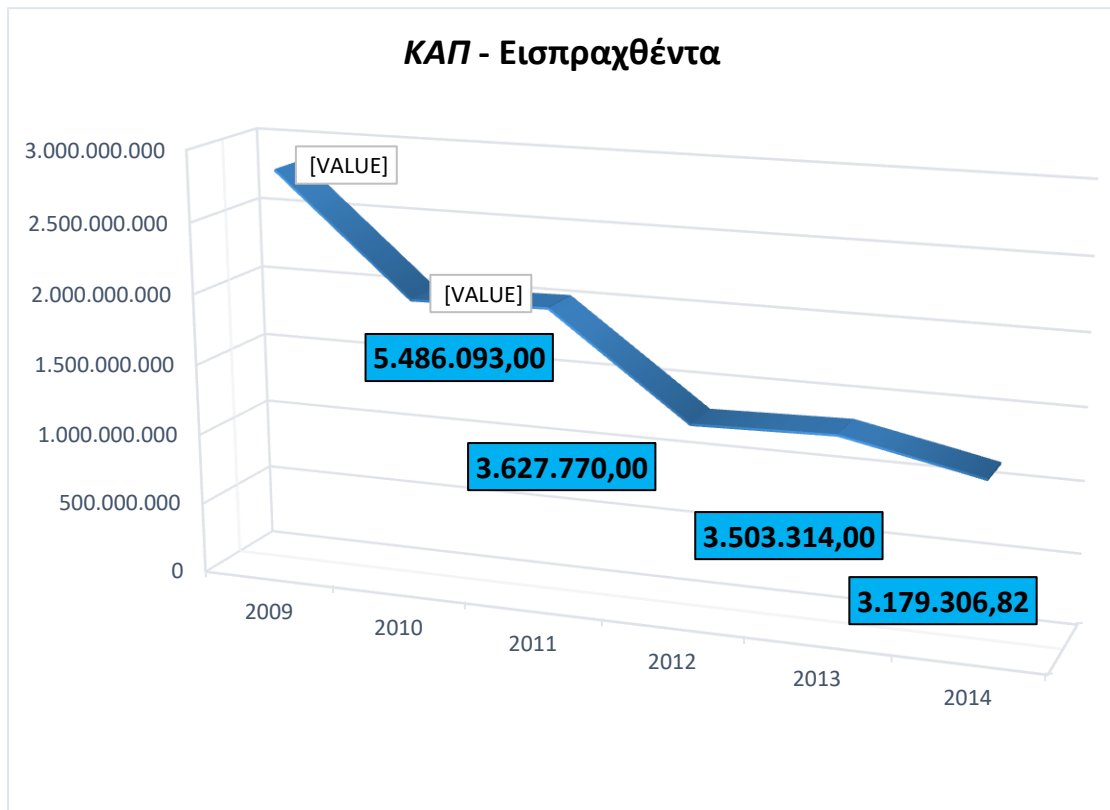
Οι συνολικές χρηματοδοτήσεις που διατέθηκαν στο Δήμο Μεσσήνης από τους ΚΑΠ και ΣΑΤΑ κατά τα έτη 2011 έως και 2014 φαίνονται στον κατωτέρω πίνακα και διαγράμματα.

	2011		2012	
	ΠΡΟΥΠ/ΣΘΕΝΤΑ ΟΠΩΣ ΤΕΛΙΚΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΗΚΑΝ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ	ΠΡΟΥΠ/ΣΘΕΝΤΑ ΟΠΩΣ ΤΕΛΙΚΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΗΚΑΝ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ
ΚΑΠ	5.811.664,00	5.486.093,00	4.700.000,00	3.627.770,00
ΣΑΤΑ	1.219.853,00	456.408,00	1.192.000,00	821.160,00

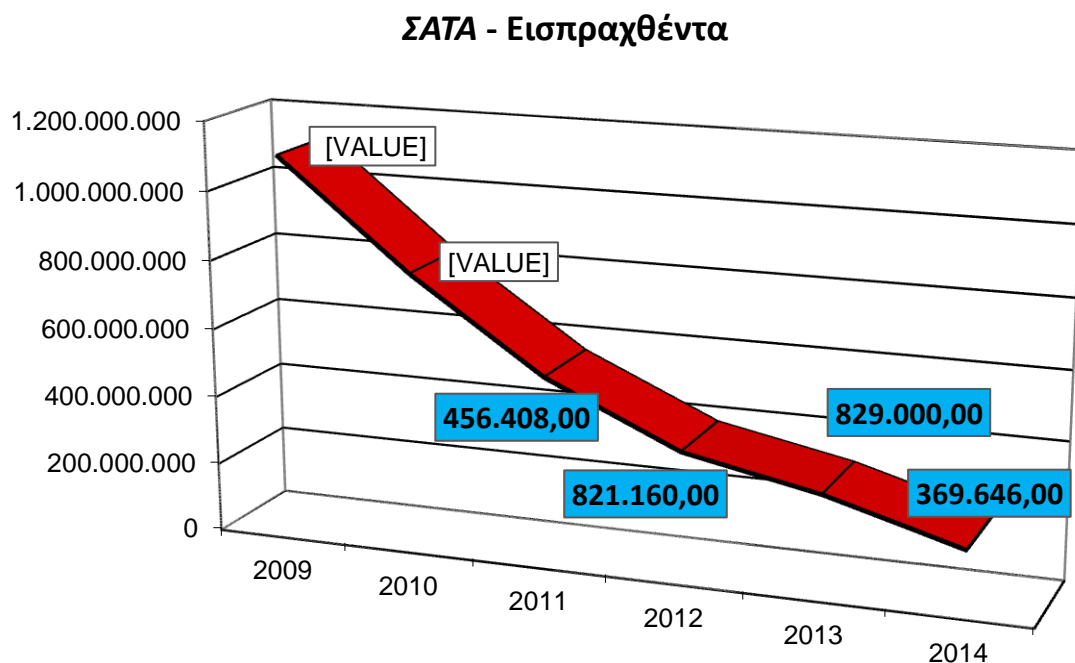
	2013		2014	
	ΠΡΟΥΠ/ΣΘΕΝΤΑ ΟΠΩΣ ΤΕΛΙΚΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΗΚΑΝ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ	ΠΡΟΥΠ/ΣΘΕΝΤΑ ΟΠΩΣ ΤΕΛΙΚΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΗΚΑΝ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ
ΚΑΠ	3.987.512,00	3.503.314,00	3.154.492,62	3.179.306,82
ΣΑΤΑ	829.000,00	781.700,00	369.646,00	528.840,00

Πηγή: Καλλικρατικός Δήμος Μεσσήνης

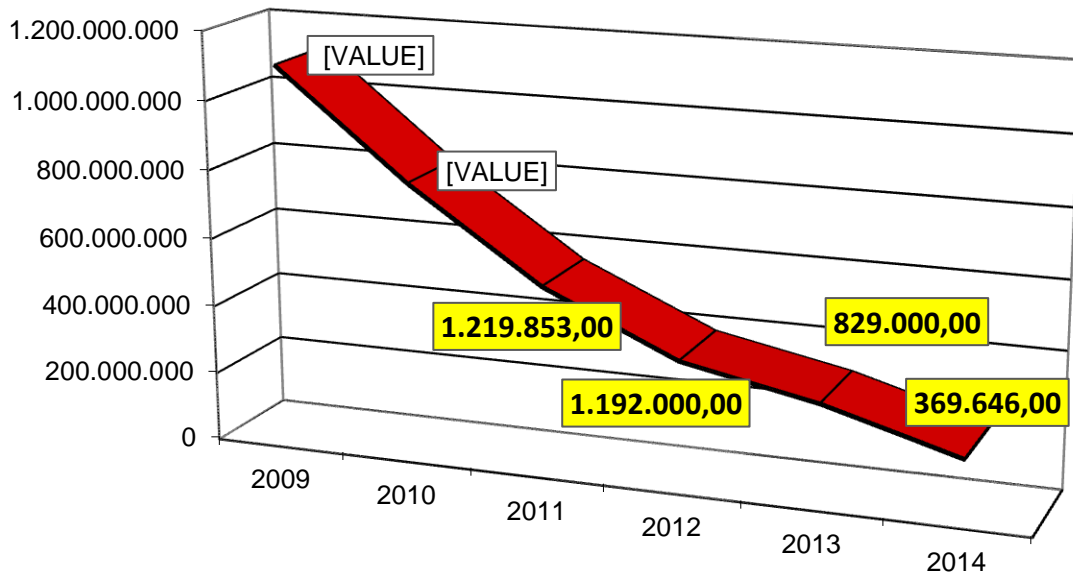

Πηγή: Καλλικρατικός Δήμος Μεσσήνης

Πηγή: Καλλικρατικός Δήμος Μεσσήνης

ΣΑΤΑ - Προϋπολογισθέντα όπως τελικά διαμορφώθηκαν

Πηγή: Καλλικρατικός Δήμος Μεσσήνης

Από τα παραπάνω διαγράμματα φαίνεται η δραματική μείωση των κρατικών χρηματοδοτήσεων προς τον Δήμο Μεσσήνης και αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα μείωσης χρηματοδοτήσεων προς τους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού.

Λόγω της συνεχούς μείωσης των κρατικών χρηματοδοτήσεων, όσον αφορά τους Κ.Α.Π. και κυρίως τις χρηματοδοτήσεις για υλοποίηση επενδυτικών δαπανών (Σ.Α.Τ.Α.) κατά τα έτη 2011-2014, δημιουργήθηκε η ανάγκη εξεύρεσης χρηματοδοτικών εργαλείων για την κάλυψη αναγκών συντήρησης και βελτίωσης των υποδομών του δήμου. Η μόνη διαθέσιμη πηγή χρηματοδότησης, κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, ήταν το συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα 2007-2013, το οποίο ήταν σε εξέλιξη. Βασική προϋπόθεση για την κατάθεση προτάσεων ήταν η προετοιμασία και η ωριμότητα των μελετών εφαρμογής καθώς και οι αδειοδοτήσεις.

Έτσι με μια σειρά προτάσεων ο Δήμος αντιμετώπισε μέρος των αναγκών του, υλοποιώντας έργα επενδυτικού χαρακτήρα.

Ενταγμένα Έργα προϋπολογισμού 36.921.829,25 €

1) Κατασκευή εξωτερικού δικτύου ύδρευσης για ενίσχυση υδρευτικών αναγκών από τον Αγ.Παύλο προς τις Τ.Κ. και τη Δ.Κ. Μεσσήνης του Δήμου Μεσσήνης – προϋπολογισμού <u>7.000.000€</u>
2) Αντικατάσταση του εσωτερικού δικτύου ύδρευσης τ.κ. Μηλιώτη - προϋπολογισμού <u>544.000,00€</u>
3) Βελτίωση οδού Βελίκα – Νεοχώρι - προϋπολογισμού <u>955.000,00€</u>
4) Οδικό δίκτυο Δροσιά – Κουρτάκι – Βλάση – Αγ.Απόστολοι - προϋπολογισμού <u>3.725.000,00€</u>
5) Αποχέτευση ακαθάρτων και εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων Πεταλιδίου - προϋπολογισμού <u>17.857.881,25 €</u>
6) Συλλογή και μεταφορά και επεξεργασία λυμάτων στα Τ.Δ. Αβραμιού, Λευκοχώρας – προϋπολογισμού <u>2.607.000,00€</u>
7) Προμήθεια και κατασκευή υπόγειων συστημάτων προσωρινής απόθεσης απορριμάτων – προϋπολογισμού <u>142.800,00€</u>
8) Τεχνική βοήθεια του Δήμου Μεσσήνης – προϋπολογισμού <u>50.000,00€</u>
9) Ανακαίνιση δημοτικού κτιρίου στην Τ.Κ. Ανδριανής για δημιουργία χώρου πολιτιστικών δραστηριοτήτων – προϋπολογισμού <u>200.000,00€</u>
10) Ανάπλαση τμήματος εισόδου Τ.Κ. Χράνων Δ.Ε. Αίπιας, Δ.Μεσσήνης - προϋπολογισμού <u>253.500,00€</u>
11) Ανακαίνιση παλαιού δημοτικού σχολείου Καλαμακίου για δημιουργία χώρου πολιτισμού – προϋπολογισμού <u>46.776,00€</u>
12) Διαμόρφωση – Εξοπλισμός αίθουσας γυμνασίου Λογγά σε χώρο πολιτιστικών εκδηλώσεων – προϋπολογισμού <u>57.325,00€</u>
13) Δημοτικό σχολείο Καρτερολίου χώρος πολλαπλών δραστηριοτήτων – ανάδειξη κληρονομιάς – προϋπολογισμού <u>150.000,00€</u>
14) Ενίσχυση δημοτικής φιλαρμονικής και δημοτικού χωρευτικού ομίλου Μεσσήνης με προμήθεια μουσικών οργάνων και στολών – προϋπολογισμού <u>16.646,00€</u>

15) Βελτίωση οδού Πελεκανάδα – Μηλιώτη Δ.Ε. Βουφράδος Δήμου Μεσσήνης – προϋπολογισμού 529.000,00€
16) Βελτίωση οδοποιίας πυρόπληκτης Τ.Κ. Βαλύρας και βελτίωση οδού Βαλύρα – Ι.Μ. Βουλκάνου Δ.Ε. Ιθώμης Δήμου Μεσσήνης – προϋπολογισμού 639.000,00€
17) Αποκατάσταση Οδοποιίας πυρόπληκτης Τ.Κ. Αβραμιού Δ.Ε. Μεσσήνης Δήμου Μεσσήνης – προϋπολογισμού 349.000,00€
18) Αποκατάσταση ζημιών στο οδικό δίκτυο του Δήμου Μεσσήνης – προϋπολογισμού 300.000,00€
19) Διεθνές Νεανικό Φεστιβάλ Αρχαίου Δράματος στην Αρχαία Μεσσήνη – προϋπολογισμού 263.500,00€
20) Ψηφιακή πύλη ενημέρωσης του Πολίτη – προϋπολογισμού 61.300,00€
21) Βελτίωση Αγροτικής οδοποιίας πυρόπληκτων τοπικών κοινοτήτων Δ.Ε. Βουφράδος – προϋπολογισμού 274.000,00€
22) Βελτίωση δρόμου Κακοπέτρι έως διασταύρωση οδού Βαλύρας – Αρχαίας Μεσσήνης 455.000,00€
23) Αστική αναβάθμιση Μεσσήνης – προϋπολογισμού 684.960,00€ Δράσεις προβολής και προώθησης συγκριτικών πλεονεκτημάτων περιοχών του Δήμου Μεσσήνης – προϋπολογισμού 30.500,00€
24) Πολεοδομική Μελέτη Β' κατοικίας και πράξη εφαρμογής περιοχής Μπούκας Δήμου Μεσσήνης, Νομού Μεσσηνίας – προϋπολογισμού 78.991,00€
25) Πολεοδομική μελέτη αναθεώρησης εγκεκριμένου σχεδίου Τοπικής Κοινότητας Λογγάς, Δ.Ε. Αίπειας – προϋπολογισμού 8.610,00€
26) Αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων Τ.Κ. Ανάληψης, Κόκκινου, Χατζή, Δήμου Μεσσήνης – προϋπολογισμού 327.000,00€

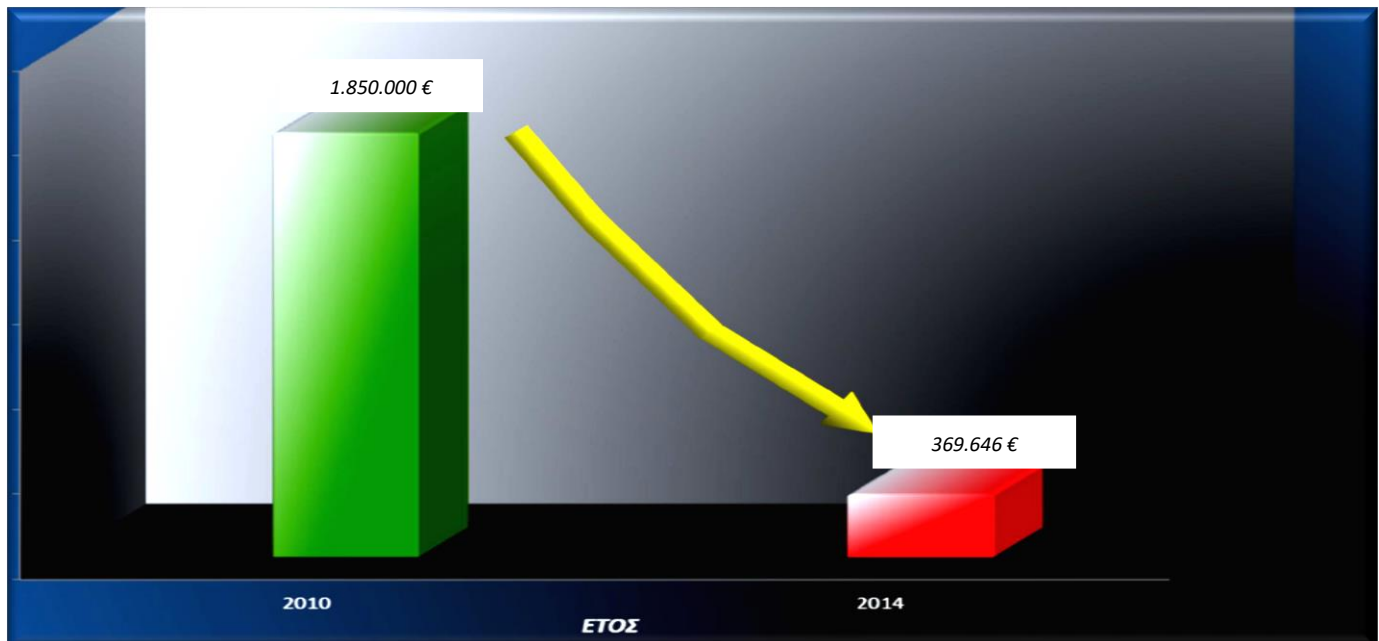
Ενώ για την τετραετία 2011-2014, η πορεία χρηματοδότησης από προγράμματα ΕΣΠΑ είναι ανοδική

36.921.829,25 €

Πηγή: Καλλικρατικός Δήμος Μεσσήνης

Η πτωτική πορεία χρηματοδοτικών πόρων για έργα μέσω (ΣΑΤΑ) είναι χαρακτηριστική

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Παρατηρήσεις – Συμπεράσματα - Προτάσεις για την Ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση Πρώτου Βαθμού

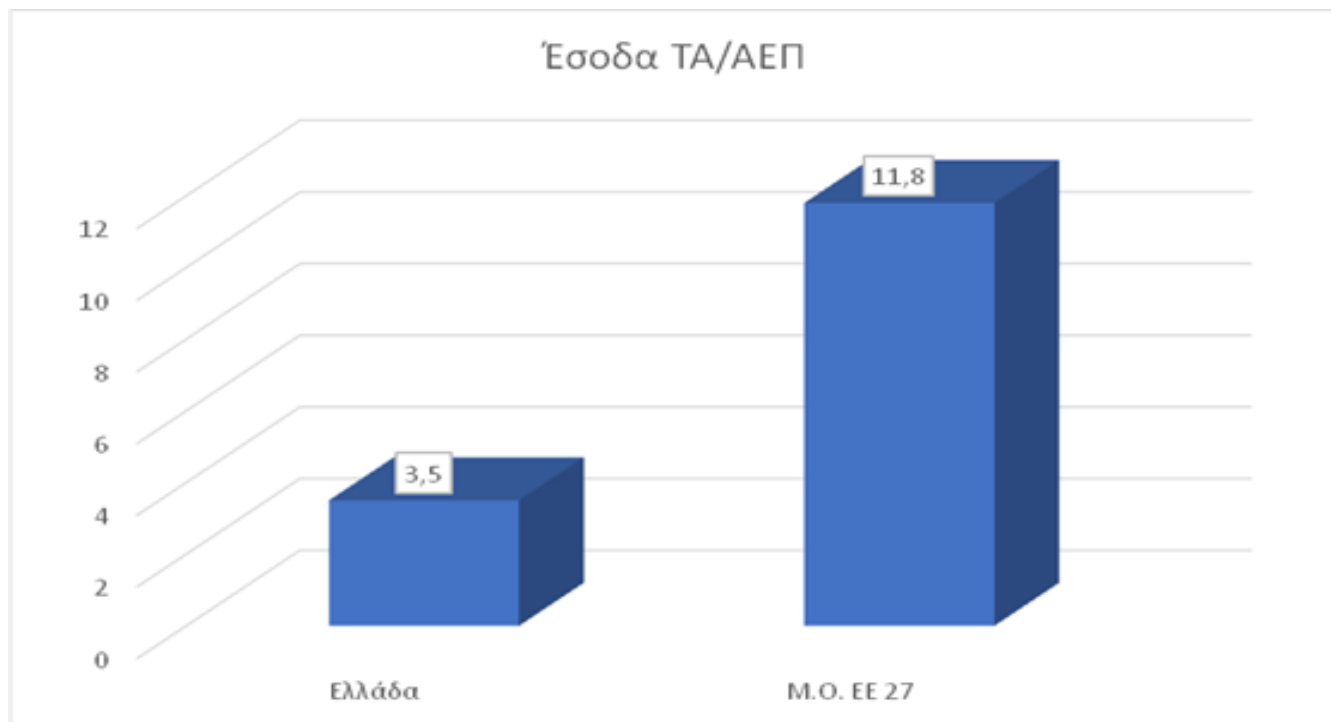
Η κρίση οδήγησε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες να εφαρμόσουν δέσμες μέτρων δημοσιονομικής σταθεροποίησης, που επηρεάζουν τα οικονομικά της Αυτοδιοίκησης. Σε πολλές χώρες του ΟΟΣΑ, οι κεντρικές κυβερνήσεις επέβαλαν, στην Αυτοδιοίκηση, μειώσεις εσόδων και θεσμοθέτησαν σύνδεση των τοπικών δημοσίων δαπανών με τους στόχους του ελλείμματος, που πρέπει να πληρούνται από τις τοπικές ή περιφερειακές αρχές. Σε μελέτη του ΟΟΣΑ¹ εντοπίζεται ότι πολλές τοπικές αρχές για να καλύψουν τις ανάγκες τους και να μην επηρεάσουν τα ελλείμματα, απομειώνουν τις επενδύσεις τους με σοβαρό κίνδυνο για τη μελλοντική αναπτυξιακή τους πορεία. Τα παραπάνω έχουν οδηγήσει τις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ να έχουν εφαρμόσει ή να σκέπτονται να εφαρμόσουν, πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, όσον αφορά στις δημοσιονομικές σχέσεις μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διοίκησης (κεντρικού, περιφερειακού, τοπικού). Οι διαρθρωτικές αυτές μεταρρυθμίσεις έχουν δύο βασικούς άξονες:

α) Δημοσιονομική αποκέντρωση, με έμφαση στην μεταρρύθμιση του τοπικού φορολογικού συστήματος και β) Μηχανισμούς αναδιανομής με έμφαση στην εξισορρόπηση των οικονομικών ανισοτήτων που προέκυψαν από τις αλλαγές που επέφερε η κρίση στην χωρική κατανομή του εισοδήματος.

Η Ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση παραμένει ο «φτωχός συγγενής» της Ευρώπης. Το ότι ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος συμμετοχής των εσόδων της Ευρωπαϊκής ΤΑ στο ΑΕΠ είναι πάνω από τρεις φορές μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο της Ελληνικής ΤΑ, σηματοδοτεί τρία βασικά συμπεράσματα:

¹ *Sub-national Finances and Fiscal Consolidation WALKING ON THIN ICE Camila Vammalle, Claudia Hulbert. OECD 2013*

- Η Ελλάδα παραμένει ένα από τα πλέον συγκεντρωτικά κράτη της Ευρώπης
- Οι δυνατότητες επηρεασμού της Αυτοδιοίκησης στα μακροοικονομικά μεγέθη είναι πολύ περιορισμένες. Οι προσπάθειες να «εξηγηθούν» τα ελλείμματα με βάση τα οικονομικά των δήμων είναι τουλάχιστον άστοχες.
- Ο δρόμος της Ελληνικής ΤΑ προς το Ευρωπαϊκό κεκτημένο είναι μακρύς.

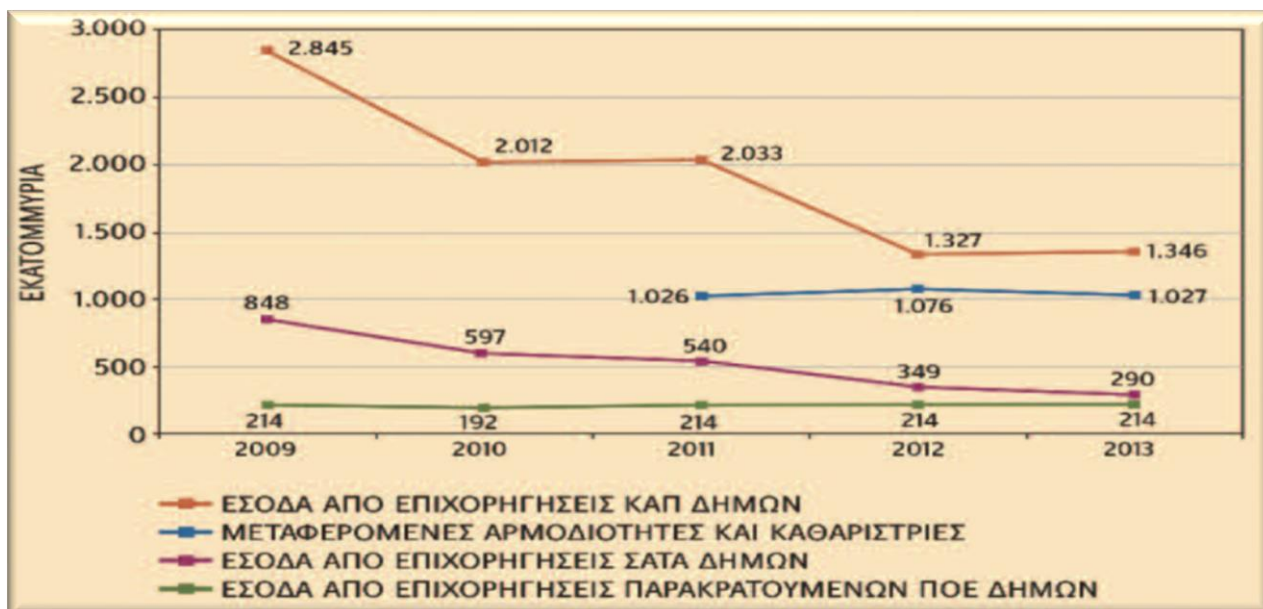

Πηγή: Οι Δήμοι σε αριθμούς 2015

Οι μειώσεις που υπέστησαν οι χρηματοδοτήσεις των Ελληνικών δήμων, την τελευταία πενταετία χαρακτηρίζονται τεράστιες και πρωτοφανείς, σε σχέση:

- Με τους υπόλοιπους Ευρωπαϊκούς δήμους
- Με την ιστορική εξέλιξη των τοπικών δημόσιων οικονομικών των 40 τελευταίων χρόνων

- Με τις μειώσεις που υπέστησαν οι άλλοι φορείς της Κεντρικής και Γενικής κυβέρνησης. Η πορεία των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων είναι αδιαμφισβήτητη (χωρίς τις μεταφερόμενες αρμοδιότητες)

Πηγή: Κρατικός Προϋπολογισμός 2015

Διάγραμμα Κατανομής επιχορηγήσεων ΟΤΑ (ΚΑΠ, ΣΑΤΑ)

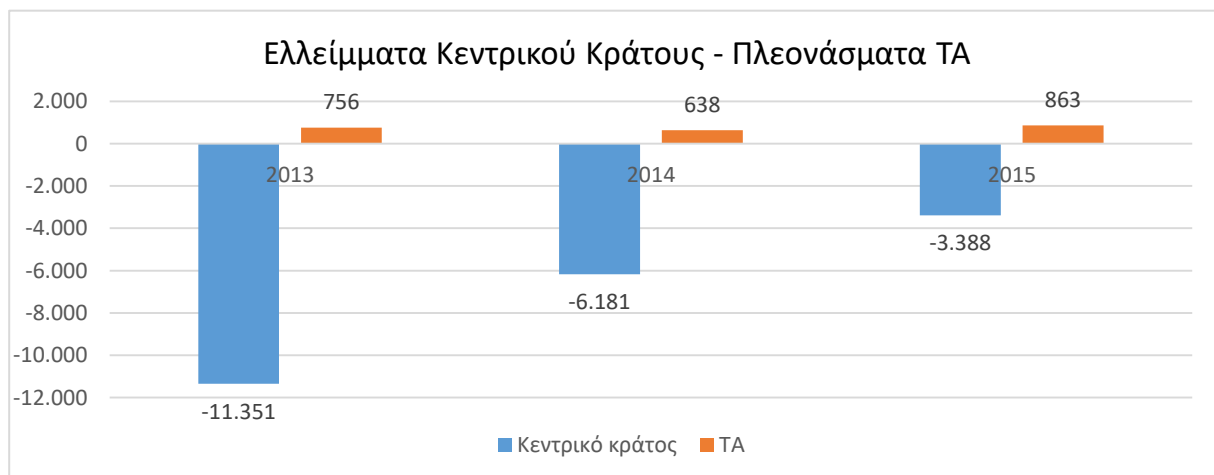
Η επιχορήγηση για επενδύσεις, ουσιαστικά μικρά δημοτικά έργα, συντηρήσεις και επισκευές (ΣΑΤΑ), έχει σχεδόν εξαϋλωθεί.

Η πορεία της ΣΑΤΑ πιστοποιεί τον κίνδυνο για τις τοπικές υποδομές. Κάτω από αυτές τις συνθήκες οι ελληνικοί δήμοι πρέπει να καλύψουν και την αυξημένη ζήτηση για κοινωνικές δαπάνες. Η αύξηση της ζήτησης για δαπάνες κοινωνικής αλληλεγγύης είναι ιδιαίτερα έντονη, λόγω της αποχώρησης, από τον τομέα αυτόν, του κεντρικού κράτους.

Γνωρίζουμε ότι σε πολλούς ευρωπαϊκούς δήμους η μείωση των εσόδων με την ταυτόχρονη αύξηση των δαπανών, λόγω κρίσης, οδήγησε σε ελλείμματα. Παρά τις μεγάλες μειώσεις και το μεγάλο κενό που άφησε το κεντρικό κράτος σε θέματα κοινωνικής πολιτικής, η ΤΑ όχι μόνο δε δημιούργησε ελλείμματα, αλλά τροφοδότησε τον κρατικό προϋπολογισμό με πλεονάσματα καθ' όλη τη διάρκεια

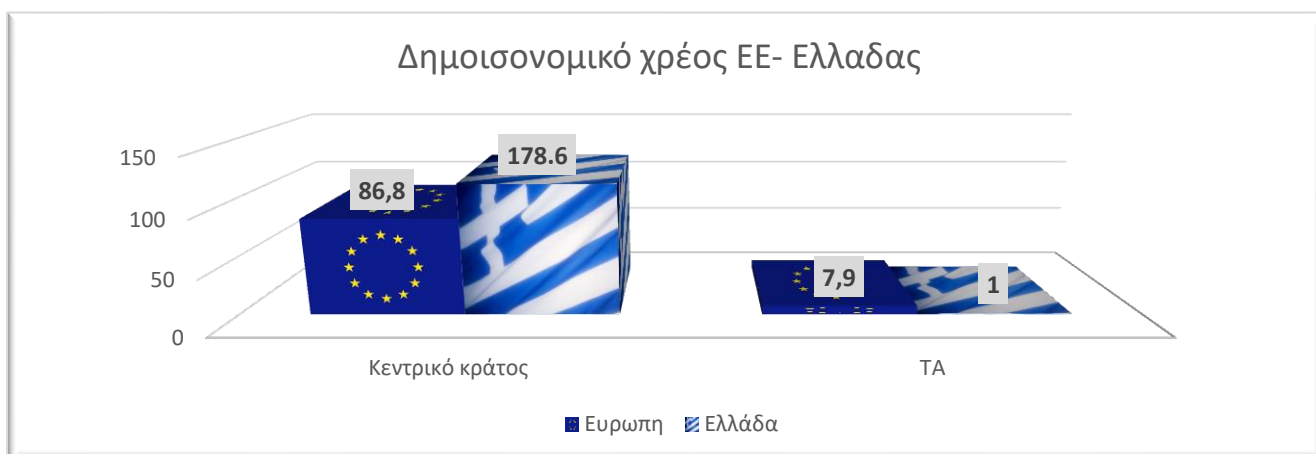
της κρίσης. Πιο συγκεκριμένα, απ' τον πίνακα προκύπτει ότι τα πλεονάσματα των δήμων το 2015 ξεπέρασαν και τις προβλέψεις του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Σταθερότητας και ανήλθαν στα 863 εκατ. €.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα των αναμενομένων αποτελεσμάτων της γενικής κυβέρνησης, το 2015 οι ΟΤΑ προσφέρουν 863 εκατ. € πλεόνασμα ενώ η υπόλοιπη γενική κυβέρνηση έλλειμμα ύψους 3.388 εκατ. €

Πηγή: Κρατικός Προϋπολογισμός 2015

Από το παραπάνω γράφημα γίνεται φανερό ότι ακόμα και την εποχή της κρίσης όταν το κεντρικό κράτος δημιουργεί ελλείμματα, η ΤΑ παρουσιάζει πλεονάσματα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η Ελλάδα να είναι η χώρα με το μεγαλύτερο δημοσιονομικό χρέος στην Ευρώπη και τους λιγότερο χρεωμένους δήμους, σε σχέση με αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δήμους.

Πηγή: Eurostat

Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι οι ελληνικοί δήμοι, στην περίοδο της κρίσης, έδειξαν αξιοθαύμαστη ευελιξία και αποτελεσματικότητα.

Ένας άλλος δείκτης, που επιβεβαιώνει την αποτελεσματικότητα της ΤΑ, είναι η διαχείριση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της. Με δραματική μείωση των εσόδων, με αύξηση, λόγω κρίσης των δαπανών, οι ελληνικοί δήμοι κατόρθωσαν να περιορίσουν και τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις τους κατά 70%.

Πίνακας 2.4 Ληξιπρόθεσμες Υποχρεώσεις Γενικής Κυβέρνησης
(σε εκατ. ευρώ)

Φορείς Γενικής Κυβέρνησης	Δεκ. 2011	Δεκ. 2012	Δεκ. 2013	Ιαν. 2014	Φεβ. 2014	Μαρ. 2014	Απρ. 2014	Μάι. 2014	Ιούν. 2014	Ιουλ. 2014	Αυγ. 2014	Σεπ. 2014
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (και ΝΠ των ΟΤΑ)	1.191	1.176	428	437	414	474	431	394	389	360	344	356
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης	3.768	4.661	2.549	2.806	2.909	2.925	2.965	2.946	2.966	2.293	2.260	2.326
Κρατικά Νοσοκομεία	1.298	1.765	687	790	887	885	831	810	790	819	873	919
Κράτος – Υπουργεία	851	793	221	236	212	244	266	255	256	253	265	283
Λοιπά νομικά πρόσωπα	381	350	248	195	197	225	215	198	187	191	189	198
Σύνολο ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων	7.489	8.743	4.133	4.463	4.618	4.752	4.708	4.604	4.588	3.917	3.930	4.082
Κράτος - Επιστροφές φόρων	901	724	519	453	437	459	531	549	666	742	745	713

Πηγή: Κρατικός Προϋπολογισμός 2015

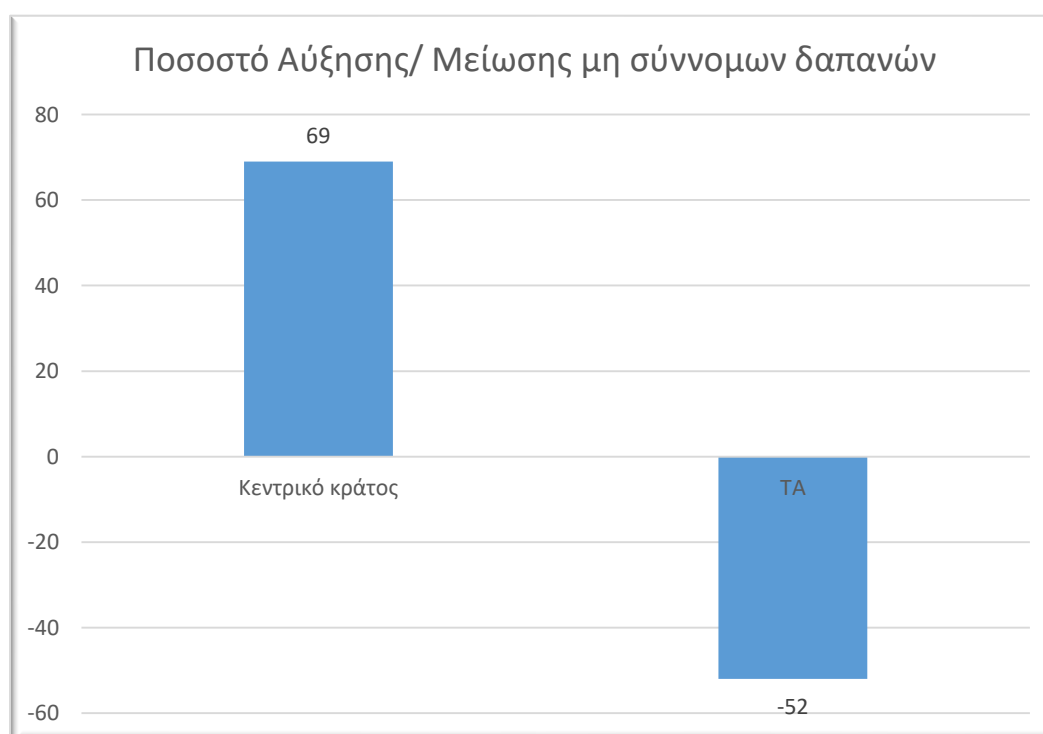
Αυτό που ισχύει συνεπώς στην Ελλάδα είναι ότι: εάν το κεντρικό κράτος ακολουθούσε την ίδια πολιτική με τους δήμους, σήμερα η οικονομία θα βρισκόταν σε ένα πολύ διαφορετικό επίπεδο.

Η διεθνής εμπειρία υποδεικνύει ότι, σε περιόδους κρίσης τα ζητήματα της διαφάνειας υπάρχει κίνδυνος να υποχωρήσουν. Αντίθετα, οι ελληνικοί δήμοι στις δύσκολες συνθήκες που λειτουργούν επιδεικνύουν αξιοσημείωτη αποτελεσματικότητα, χρηστή διαχείριση, αυξάνοντας τη διαφάνεια στη λειτουργία τους. Το ποσοστό των δαπανών των δήμων που κρίθηκαν ως μη σύννομες είναι μικρότερο από το 0,5% του συνόλου των απορριφθέντων, από τις Υπηρεσίες Δημοσιονομικού Ελέγχου, δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης.

Πίνακας 2.2 Απορρίψεις δαπανών ελεγχόμενων από τις ΥΔΕ (σε ευρώ)

α/α	Ελεγχόμενοι φορείς	2011	2012	2013
1	Υπουργεία	21.379.003,93	24.831.146,74	39.835.261,00
2	Αποκεντρωμένες Διοικήσεις – τέως Περιφέρειες και Περιφερειακές Υπηρεσίες Υπουργείων	1.081.334,29	2.925.927,95	2.625.362,78
3	Περιφέρειες - τέως Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις	13.465.936,43	18.084.996,91	18.957.327,00
4	Λοιπά ΝΠΔΔ περιλαμβανομένων Και ΟΤΑ Α βαθμού	750.340,13	1.729.393,56	358.643,34
Σύνολο		36.676.614,78	47.571.465,16	61.776.964,12

Πηγή: Κρατικός Προϋπολογισμός 2014

Πηγή: Κρατικός Προϋπολογισμός 2015

Συμπερασματικά, παρότι η Ελλάδα επλήγει περισσότερο από την κρίση σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες λόγω των αναποτελεσματικών πολιτικών που της επιβλήθηκαν, η τοπική αυτοδιοίκηση στάθηκε όρθια και κατάφερε να αναδείξει τα πλεονεκτήματα της αποκέντρωσης στις πιο δύσκολες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Αυτό που κρίνεται αναγκαίο και χρειάζεται είναι η ανάδειξη των πέντε καίριων πυλώνων οικονομικής πολιτικής.

A) Δημοσιονομική αποκέντρωση

B) Αναπτυξιακές πρωτοβουλίες

Γ) Η πρόσβαση των δήμων στη χρηματοπιστωτική αγορά

Δ) Ορθολογική κατανομή των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων.

Ε) Επίλυση τρεχόντων προβλημάτων των δήμων

Δημοσιονομική αποκέντρωση.

Η σύγχρονη κρίση ανέδειξε όλες τις αδυναμίες και τα προβλήματα του κεντρικού κράτους. Πάνω από όλα όμως ανέδειξε την προγραμματική του αναξιπιστία και την αδυναμία του να τηρήσει όχι μόνο τους προϋπολογισμούς του αλλά και τους ίδιους τους νόμους που αυτό ψηφίζει. Πρώτο θύμα της αναξιπιστίας της κεντρικής κυβέρνησης αποτελούν διαχρονικά οι δήμοι.

Η Ελλάδα παραμένει το πιο συγκεντρωτικό κράτος της Ε.Ε τόσο από την άποψη των εσόδων- δαπανών, όσο και των αρμοδιοτήτων. Η χώρα για να επανακάμψει σε τροχιά βιώσιμης ανάπτυξης χρειάζεται να συγκλίνει με το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Πρέπει η συμμετοχή της ΤΑ να ανέλθει, τα επόμενα έτη, τουλάχιστον στο 8% του ΑΕΠ της χώρας.

Χαρακτηριστικό όμως της μεγάλης εξάρτησης της Ελληνικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης από το κεντρικό κράτος είναι η περιορισμένη της φορολογική ελευθερία. Η δημοσιονομική αποκέντρωση συνδέεται άμεσα με τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού του δημοσιονομικού συστήματος αλλά και των αναπτυξιακών προοπτικών της

χώρας. Για το λόγο αυτό και κάτω από την πίεση της οικονομικής συγκυρίας τα τελευταία χρόνια θεσμοθετήθηκαν σε όλες σχεδόν τις χώρες της Ε.Ε φορολογικές μεταρρυθμίσεις που είχαν άμεση σχέση και επηρέαζαν τη δημοσιονομική αποκέντρωση

Οι βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν τη δημοσιονομική αποκέντρωση θα πρέπει να περιλαμβάνουν:

- Μεταφορά φορολογικών πόρων από το κεντρικό κράτος στην ΤΑ και όχι νέα φορολογία
- Ιδιαίτερη βαρύτητα στους άμεσους φόρους και λιγότερο στους έμμεσους φόρους.
- Οι φόροι που θα μεταφερθούν πρέπει να έχουν τοπικά χαρακτηριστικά έτσι ώστε η αποτελεσματική τους διαχείριση να επιτρέψει μείωση φορολογικών συντελεστών.
- Η δημιουργία του νέου φορολογικού συστήματος της ΤΑ δεν θα πρέπει να επιβαρύνει το κόστος συμμόρφωσης του πολίτη.
- Το υπάρχον φορολογικό σύστημα της Τ.Α πρέπει να απλοποιηθεί και να γίνει περισσότερο αποτελεσματικό
- Οι μεταφερθέντες φόροι θα πρέπει να παρέχουν επέκταση της φορολογικής ελευθερίας των Ο.Τ.Α.

Σε αυτές τις βασικές αρχές θα πρέπει να προστεθεί:

α) Να καλύπτουν τις βασικές αρχές της φορολογικής δικαιοσύνης και ιδιαίτερα της γεωγραφικής διάστασης της.

β) Να προσφέρουν επάρκεια εσόδων.

γ) Το τοπικό φορολογικό σύστημα να μπορεί να προγραμματιστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να αποθαρρύνει προσπάθειες εξαγωγής φόρων, φορολογικού ανταγωνισμού ή αρνητικών μακροοικονομικών επιπτώσεων.

δ) Να προωθούν τις οικονομικές δυνατότητες και να αμβλύνουν τις δημοσιονομικές ανισότητες των Ο.Τ.Α.

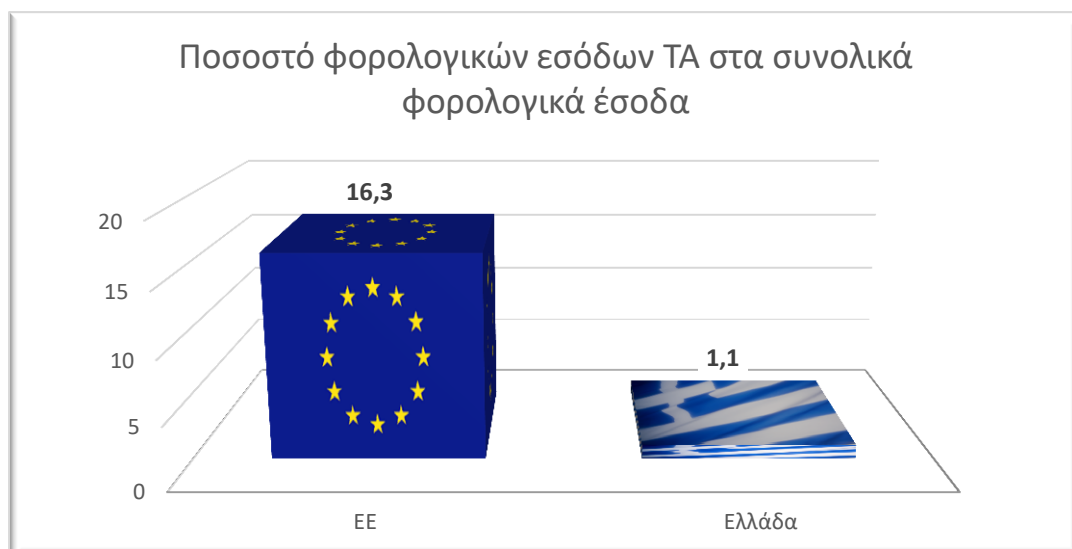
Άρα, οι φόροι αυτοί θα πρέπει να είναι δυναμικοί, με μικρό διαχειριστικό κόστος, να μην προκαλούν μεγάλες ανισότητες μεταξύ των Ο.Τ.Α, ούτε αντιδράσεις των δημοτών και να εγγυώνται επάρκεια εσόδων που να καλύπτουν τις ανάγκες της Τ.Α για ένα βάθος χρόνου.

Είναι γνωστό ότι στη χώρα μας, οι αρχές της εγγύτητας και της επικουρικότητας δεν έχουν βρει τον καλύτερο εκφραστή τους. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής είναι οι δαπάνες της ελληνικής ΤΑ να απέχουν πολύ από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο.

Πηγή: Eurostat

Στρατηγικός στόχος της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι η σύγκλιση με το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Στόχος είναι τα επόμενα χρόνια το αντίστοιχο ποσοστό, των δαπανών και εσόδων της Ελληνικής ΤΑ, να ανέλθει στο 8%.

Πηγή: Eurostat

Όπως προκύπτει από το παραπάνω γράφημα, η μεγαλύτερη αρνητική απόκλιση παρουσιάζεται στα φορολογικά έσοδα. Για το λόγο αυτό, πρέπει να υπάρξει ένας ισχυρός αναδιανεμητικός μηχανισμός που θα αμβλύνει τις δημοσιονομικές ανισότητες μεταξύ δήμων και θα επιτρέπει σε «φτωχούς» δήμους να προσφέρουν τις ίδιες ποιότητας και ποσότητας υπηρεσίες με αυτές των δήμων με μεγαλύτερες δυνατότητες άντλησης εσόδων από την τοπική κοινωνία.

Αναπτυξιακές παρεμβάσεις.

Το αίτημα για ανάπτυξη, αυτή την εποχή, στην Ελλάδα είναι πανίσχυρο. Και εάν στην κεντρική κυβέρνηση η αναγκαιότητα της ανάπτυξης είναι εμφανής, στην Ελληνική ΤΑ, που ζει τις αγωνίες τόσο των πολιτών όσο και των επιχειρήσεων, είναι ακόμα πιο μεγάλη. Χρειάζεται:

1. Να αναληφθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, κοινοτική πρωτοβουλία για χρηματοδότηση τοπικών κοινωνικών, πολεοδομικών και οικονομικών υποδομών. Η κοινοτική αυτή πρωτοβουλία θα έχει ως τελικούς δικαιούχους τους δήμους όλης της Ευρώπης, με προτεραιότητα τους δήμους που πλήγηκαν ιδιαίτερα από την κρίση.

2. Προτείνεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο το CEMR να διεκδικήσει τη θεσμοθέτηση ενός συγκεκριμένου ποσοστού από το πακέτου Γιούνκερ, τουλάχιστον 10%, το οποίο και θα χρηματοδοτήσει αποκλειστικά τοπικές επενδύσεις και δαπάνες.

Πρόσβαση των Ελληνικών δήμων στη χρηματοπιστωτική αγορά.

Στην Ευρώπη έχει ξεκινήσει ένας ιδιαίτερος διάλογος σχετικός με τη χρηματοδοτική μηχανική των έργων σε τοπικό επίπεδο, τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία και την πρόσβαση των δήμων, κυρίως των μικρών και μεσαίων, στη χρηματοπιστωτική αγορά. Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, που ουσιαστικά διαχειρίζεται τα χρήματα των δήμων, επιβάλλει τέτοια επιτόκια που αντιστοιχούν σε σχεδόν 50 φορές μεγαλύτερα του κόστους δανεισμού ενός ευρωπαϊκού δήμου από μία δημοτική τράπεζα.

Η Ελληνική ΤΑ λόγω της αξιολόγησης του ελληνικού κράτους, δεν διαθέτει την πρόσβαση των ελληνικών δήμων στην ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική αγορά.

Σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες υπάρχουν δημοτικές τράπεζες ή φορείς χρηματοδότησης της τοπικής αυτοδιοίκησης. Προτείνεται:

1. Να αναλάβει το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών - Council of European Municipalities and Regions την πρωτοβουλία να συντονίσει όλες τις ευρωπαϊκές δημοτικές τράπεζες και το Φορέα Χρηματοδότησης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Local Government Funding Agency.
2. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Τοπικής Ανάπτυξης θα έχει ως αντικείμενο την επικουρική υποστήριξη των δήμων των ευρωπαϊκών κρατών που βρίσκονται σε κρίση, ιδίως των δήμων της Ελλάδας, με στόχο: α) την προώθηση της τοπικής βιώσιμης ανάπτυξης, β) την προβολή σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο των πλεονεκτημάτων μίας bottom-up ανάπτυξης, γ) τη δημιουργία αναχωμάτων στην κρίση σε τοπικό επίπεδο και δ) την ενίσχυση της αλληλεγγύης των ευρωπαϊκών δήμων.

Η χρηματοδότηση του ταμείου θα είναι πολυσυλλεκτική. Θα συνδυάζει κρατικούς πόρους (συνεισφορές κρατών), πόρους της ΤΑ (συνεισφορές δήμων), κονδύλια από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ιδιωτικές συνεισφορές φυσικών και νομικών προσώπων.

Οι χρηματοδοτούμενες δράσεις θα στοχεύουν σε έργα τοπικής βιώσιμης ανάπτυξης, με προτεραιότητα στις κοινωνικές υποδομές, την ανάπτυξη του αγροτικού χώρου, τις πράσινες τοπικές επενδύσεις, τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών και τη δημιουργία απασχόλησης.

Η διοίκηση του προγράμματος θα έχει δύο στόχους αφενός μεν την αποτελεσματική διαχείριση του αφετέρου, τη μεγαλύτερη διαφάνεια και πρόσβαση όλων των ενδιαφερομένων στα στοιχεία.

Είναι γνωστό ότι σε πολλούς ευρωπαϊκούς δήμους γίνονται προσπάθειες αποτελεσματικής διαχείρισης του χρέους τους. Στην Ελλάδα υπάρχει ένα μικρό ποσοστό δήμων, μικρότερο του 5%, το οποίο αντιμετωπίζει παρόμοια προβλήματα. Γι αυτό, χρειάζεται η ευρωπαϊκή εμπειρία, όπως επίσης και οι λύσεις σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, που έχουν εφαρμοστεί.

Ορθολογική κατανομή των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων.

Απαιτείται η κατανομή των ΚΑΠ με γνώμονα τη δημιουργία ενός πολυπαραγοντικού συστήματος που θα εμπεριέχει τα εξής κριτήρια:

- Ελάχιστο κόστος λειτουργίας
- Πληθυσμός
- Έκταση μαζί με νησιωτικούς - ορεινούς δήμους
- Δημοτική αποκέντρωση
- Ελάχιστο κόστος λειτουργίας
- Πρωτεύουσες νομών, επαρχείων.
- Ελάχιστο κόστος λειτουργίας για τις πάγιες ανάγκες εξυπηρέτησης

Σημαντικό στοιχείο είναι η αποφυγή δημοσιονομικού σοκ σε δήμους που θα υφίστανται μεγάλες μειώσεις, λόγω του νέου τρόπου κατανομής.

Επίλυση τρεχόντων προβλημάτων των δήμων

Για την εξασφάλιση των απαραίτητων οικονομικών πόρων που θα διασφαλίσουν την ομαλή λειτουργία των Ο.Τ.Α. Α' Βαθμού και την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, πρέπει να ζητηθεί από την Πολιτεία η λήψη των παρακάτω μέτρων:

- Απόδοση μέσω των Κ.Α.Π. του συνόλου των πόρων που προβλέπονται από το Ν. 3852/2010 .
- Συμμετοχή των Δήμων στα έσοδα από Π.Ο.Ε., από τα οποία είναι αποκλεισμένοι.
- Αύξηση του μεριδίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, με προτεραιότητα σε μικρούς, ορεινούς και νησιωτικούς Δήμους που δεν διαθέτουν διαχειριστική επάρκεια.
- Διάθεση 2 δις € από το νέο ΕΣΠΑ, για τη δημιουργία Επιχειρησιακού Προγράμματος για τους Δήμους με τελικούς δικαιούχους τους Δήμους και ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης την ΕΕΤΑΑ Α.Ε. και τους Δήμους.
- Απόδοση των πόρων που είναι αναγκαίοι για τη συντήρηση και λειτουργία μεταφερόμενων δομών.
- Να επανέλθει το ποσοστό κατανομής εσόδων του Πράσινου Ταμείου στους δήμους από 2,5% που είναι σήμερα, στο αρχικό 10%, κυρίως για έργα περιβάλλοντος και ποιότητας ζωής.
- Να μειωθεί το επιτόκιο δανεισμού των Δήμων από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων στο ύψος του επιτοκίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράματα

- Kotios A., Pavlidis G. and Galanos G. (2011), “Greece and the Euro: The Chronicle of an Expected Collapse” volume 46, number 5, 2011, page 263 to 269
- Galanos G. and Manasis J.(2010), “Researching of the factors that are affecting the competitiveness of the manufacturing enterprises of Region Attica in Greece” International Research Journal of Finance and Economics (accepted).
- James Daniel, Jeffrey Davis, Manal Fouad, and Caroline Van Rijckeghem (2010), “Fiscal Adjustment for Stability and Growth” INTERNATIONAL MONETARY FUND, Washington, D.C.
- ΜΑΡΚΟΣ ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗΣ (2011) “ ΝΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ”, Αθήνα. Εκδόσεις Καραναστάσης
- ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΡΑΓΙΛΑΝΗΣ (2012) “ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ Ν.Π.Δ.Δ. - Εφαρμογή της Διπλογραφικής Λογιστικής Μεθόδου”, Αθήνα. Εκδόσεις Καραναστάσης
- Κ. Σαββαΐδου (2010) “ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ”, Αθήνα. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη

Νομοθεσία

- Ν. 3845/2010 (ΜΟΧΠ), Ν.3871/2010 (ΜΠΔΣ για τη Δημοσιονομική Διαχείριση και Ευθύνη)
- Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τα οικονομικά των ΟΤΑ, τον δημοτικό προϋπολογισμό, τα δημοτικά έσοδα και έξοδα, και την χρηματοδότηση των ΟΤΑ από το κράτος, είναι το ακόλουθο:

Το Σύνταγμα στο άρθρο 102 παρ. 5 αναφέρει:

άρθρο 9 (Ν. 1850/89)

Νόμος 1828/1989

Με το ν. 3852/10 (Καλλικράτη) παρ 1 του άρθρου 259, όπως τροποποιήθηκε από την παρ. 6 του άρθρου 13 του Ν. 4223/13, επανακαθορίστηκαν οι Κ.Α.Π.

ΦΕΚ 266/24.12.2014 τεύχος Α'

(παρ.2 του άρθρου 5 της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ 262/16.12.2011 τεύχος Α'), η οποία κυρώθηκε με το Ν.4047/2012 (ΦΕΚ 31 τεύχος Α')

Τα έσοδα της παραγράφου 1 του άρθρου 259 του ν.3852/2010 (Α' 87)

(παρ 7 του άρθρου 2 του ν. 4038/2012)

Η ΣΑΤΑ διατίθεται:

(ΥΠΕΣΔΔΑ 13654/98).

(παρ 1 άρθρο 36 Ν. 3801/09 με την οποία προστέθηκαν εδάφια στην περίπτωση δ' της παρ. 3 του άρθρου 25 του ν. 1828/1989 (ΦΕΚ 2 Α)

Κατανομή της ΣΑΤΑ

άρθρου 259 του ν. 3852/10 (ΦΕΚ 87 Α') παρ. Ι.α,

παρ. 4 του άρθρου 259 του ν. 3852/2010 (Α 87), όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 9 του ν. 4071/12 (ΦΕΚ 85) (άρθρου 8 παρ.1β του Ν.3274/04, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 8 του Ν.4147/2013, το οποίο τροποποιήθηκε από το άρθρο 15 του Ν. 4224/13)

(άρθρο 25 παρ.3 Ν.1828/1989 όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 10 του άρθρου 13 του Ν. 2539/97).

Η ΚΥΑ 46076/07.12.2012 (ΦΕΚ 3336/13.12.2012 τεύχος Β')

Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ» μετά τον Καλλικράτη

ΥΠ.ΕΣ.Α.&Η.Δ. εγκ. 29/17498/11.04.2011.

Η εφαρμογή του ν.3852/2010 .

(ν.3274/2004 αρθ.9,παρ.2) και με τις ρυθμίσεις του άρθρου 280 παρ.Ι. του ν.3852/2010.

ΓΕΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

-Ν. 2212/52 (Φ.Ε.Κ. 266/Α/52).

-Ν.Δ. 2957/54

- (Φ.Ε.Κ. 186/Α/54).

- Ν.Δ. 4355/64 «Περί αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Συντονισμού» (Φ.Ε.Κ. 146/Α/64).
- Β.Δ. 120/60 «Περί ρυθμίσεως αρμοδιοτήτων συναφών προς έργα δημοσίων επενδύσεων» (Φ.Ε.Κ. 30/Α/60) όπως τροποποιήθηκε από το Β.Δ. 498/60 (Φ.Ε.Κ. 109/Α/60).
- Απόφαση αριθμ. ΧΔ 9035/30-7-73 «Γενικές διατάξεις που αναφέρονται στην εκτέλεση, χρηματοδότηση κ.λπ.: Έργων και Μελετών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων».
- Εγκύκλιος Υπουργείου Οικονομικών / Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους αριθμ.165943/30-10-72 Το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο στηρίζεται το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνει:

Την Υ.Α 18183 (ΦΕΚ 534/Β/2007. Περιεχόμενο Δομή και τρόπος κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΟΤΑ.

Την Υ.Α. 5694 (ΦΕΚ 382/Β/2011. Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 18183/2-4-2007 Υπουργικής Απόφασης.

Το Π.Δ. 185/12-09-2007 (ΦΕΚ 221/Α')

Επιστημονικές Μελέτες

- Γκέκας Ράλλης (2010), "Η πρόκληση μιας νέας Μεταρρύθμισης της Αυτοδιοίκησης"
- Ράλλης Γκέκας Δρ. Οικονομολόγος Ο.Τ.Α., Γιάννης Γούπιος Διευθυντής Ανάπτυξης και Οικονομικών ΕΕΤΑΑ (2014), "Οι Δήμοι σε αριθμούς"
- Ράλλης Γκέκας Δρ. Οικονομολόγος Ο.Τ.Α. (2014), "Τα οικονομικά των Ελληνικών Δήμων στο Ευρωπαϊκό τους περιβάλλον"
- Ράλλης Γκέκας Δρ. Οικονομολόγος Ο.Τ.Α. (2014), "Κρατικός Προϋπολογισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση"

Επίσημες Ιστοσελίδες Ειδικού Περιεχομένου

- <http://www.messini.gr/alpharhochiitakappa942.html> -
- <http://www.messini.gr/epsilonpiiotachiepsiloniotarhoetasigmaiotaalphakappa972-pirho972gammarhoalphamumualpha.html> Επιχειρησιακό Σχέδιο Δήμου Μεσσήνης - Ν.Μεσσηνίας 2011 – 2014

- [https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B3%CE%AE_\(%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AC\)](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B3%CE%AE_(%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AC))
Δημοσιονομική Προσαρμογή – Ορισμός
- Επίσημα στατιστικά στοιχεία Οικονομικής υπηρεσίας – Δήμου Μεσσήνης για την περίοδο 2011 - 2014
- Εισηγητική Έκθεση προϋπολογισμού (2011, 2012, 2013, 2014, 2015) όσον αφορά τους Ο.Τ.Α. Α΄ Βαθμού
- <http://ec.europa.eu/eurostat> Επίσημα Στατιστικά στοιχεία της Eurostat
- <http://www.ggea.gr/ap/pde.htm> Π.Δ.Ε. (2011,2012,2013,2014) Ε.Σ.Π.Α. 2007 – 2013 – Υπουργείο Οικονομίας Ανάπτυξης & Ναυτιλίας
- <https://2007-2013.espa.gr/el/Pages/Default.aspx> ΕΣΠΑ 2007-2013